FİDEL CASTRO

DİYOR Kİ

Devrimin 18. yılında
Castro ve siyasal görüşleri

ÖDA YAYINLARI

46
1. basım mart 1978

FİDEL CASTRO DİYOR Kİ / türkçesi, şemsa yeğin / kapak, mustafa delioğlu / kapak filmi, ebru grafik / kapak basımı, basım sanayi merkezi / cilt, günsan ciltevi / doğuş matbaasında dizilip, öztürk matbaasında basılmıştır / oda yayınları, nuruosmaniye cad. nu. 36, garant iş hanı kat 2-3, cağaloğlu / haberleşme, posta kutusu 57, sirkeci-istanbul / telefon: 27 39 53.

Türkçesi
Şemsa Yeğin

Fidel Castro Diyor Ki

ÇEVİRENİN NOTU

Fidel Castro'nun, Amerikalı gazeteci Barbara Walters'la yapmayı kabul ettiği görüşmeden bazı bölümler, 9 Haziran günü, ABD'de ABC Televizyonunda, «Fidel Castro Konuşuyor» adlı bir programda yayımlandı.

Bir saatten az süren programda konu dışı görüntü ve görüşlere yer verildi ve böylece yayımlanan görüşme, ABC'nin seçtiği «konuşmaların en seçkin bir saati» ni içermekten öte gitmedi.

Asıl görüşmenin dört saat sürdüğü söylenmişti. Görüşme, 19 Mayıs günü yapılmış, ve Walters, 21 Mayısta Küba'dan ayrılmıştı.

25 Haziran'da Havana'dan dönenler, «Görüşmenin, ABC Televizyonunda yayınlanmasından iki hafta kadar sonra, iki gece süren bir programla Küba Televizyonunda yayımlandığını ve ABD'de gösterilenden farklı, ve «makaslanmamış» olduğunu belirttiler.

Tam metni Intercontiantal Press de (Sosyalist İşçi Partisi Yayın Organı) yayımlanan bu ilginç görüşmeyi Türkçeye çevirirken, otantikliğinin bozulmamasına özen gösterdik.

Ş.Y.

Barbara Walters: Sayın başkan, sizin ülkenizle benim ülkem arasındaki ilişkiler ne zaman normale dönecek?

Başkumandan Fidel Castro: Sanırım bu, her iki tarafın da iyi niyetine bağlı. Ayrıca, sanırım, bu bir zaman meselesi.

Ciddi yanlış anlamalarla dolu uzun yıllar geçti; pek çok şey oldu, ve, doğal olarak, mevcut sorunları çözmek, gerçek anlamda bir düzelme ya da daha doğrusu ilişkilerin yeniden kurulması için gerekli atmosferin yaratılması uzun zaman alacaktır.

Kesinlikle söyleyebilirim ki, biz, kendi adımıza bu yönde çalışmaya istekliyiz ve Birleşik Devletlerin bu konuda göstereceği istekliliğe olumlu karşılık vereceğiz.

Ancak, çok iyimser bir bakışla bile, ilişkilerin, yakın gelecekte tekrar kurulacağını sanmıyorum; hatta, Carter'ın şimdiki başkanlık döneminde bile gerçekleşmeyecektir bu. Belki ikinci döneminde, 1980 - 1984 yılları arasında... Ya da belki daha da ileriki bir tarihte.

Gazeteci : Neden? Neden Carter'ın ikinci başkanlık döneminden önce bunun gerçekleşmeyeceğini söylüyorsunuz? Bir ikinci dönem başkanlık yapacağı inancında mısınız?

Başkumandan Fidel Castro: Evet, öyle sanıyorum. Genel bir kural olarak, (ABD'de) başkanlar ikinci bir dönem görevlerini sürdürmeyi amaçlarlar. Bu bir çe-

şit kural, ve Carter'ın da bu kuralın dışında kalacağını sanmıyorum.

Gazeteci (çevirmene): Hayır. Onu demek istememiştim. Yani, Carter, ülkenin iç işleri nedeniyle ilişkilerin normale dönmesi konusunda birinci dönemde hiç bir girişimde bulunamaz, ve ancak yeniden seçilirse, bu girişimde bulunmak yürekliliğini gösterebilir demek mi istiyor?

Başkumandan Fidel Castro: Carter'ın, kendi politikasını değiştirmek için dahili engelleri ortadan kaldırmak zorunda kalacağı inancındayım. Tarih göstermiştir ki, ABD politikasında yapılan her değişiklik, zaman almıştır ve bir karşı koymayı yenmek zorunda kalmıştır. Sanırım, o değişikliğin olabilmesi için zaman geçmesi gerekir.

İlişkiler, ciddi ve sağlam temeller üzerine oturan ilişkiler halinde yeniden kurulacaksa, bunun gelecek dört yıl içinde gerçekleştirilebileceğini sanmıyorum. Bu süreci kimse çabuklaştıramaz. Biz, hızlandıramayız, Carter'ın da hızlandırabileceğini sanmam.

Engeller, bir günde, ya da bir yılda kaldırılamazlar.

Kanımca, Carter hükümeti iktidara geldiğinden beri kesin olumlu adımlar —benim olumlu saydığım ilk adımlar— atılmıştır. Ama, karşı koyma işaretleri de var. Birkaç gün önce, Temsilciler Meclisi, McGovern'ın, ablukanın kısmen kaldırılması konusunda yaptığı bir öneriyi kabul etmedi. Gerçi, böyle bir önerge meclisten geçseydi bile sorun çözülmüş olmazdı, ama gene de kuşkusuz, iyi bir jestti, iyi bir girişimdi.

Senato Komitesi, ilaç ve yiyecekleri kapsayan tek taraflı bir kısmi ablukanın kaldırılmasını onaylamayı kabul etmiş bulunuyor. Aslında, bu, çok küçük, iddiasız bir adımdı, şöyle ki, bizden yiyecek ve ilaç almaz-

larsa, biz de ABD'den ilaç ve yiyecek almayız. Prensip olarak, hiç bir tek taraflı ticaret formülünü kabul edemeyiz.

Dahası, ablukanın kısmen kaldırılması, iyi bir jest, olumlu bir adım olacaktı, ama gene de sorunları çözmüş olmayacaktı. Birleşik Devletlerle Küba arasındaki ilişkilerin gelişmesi için gerekli koşullar, abluka —ne biçimde olursa olsun— devam ettiği sürece var olmayacaktır.

Bu durumda, acaba Carter ablukayı kaldırmak istiyor mu, istemiyor mu, bilemiyorum. Bir şey daha var: Acaba Başkan Carter, ablukayı kaldırabilir mi, kaldıramaz mı.

Gazeteci: Varsayalım ki, diyelim ki ambargo kaldırıldı; şimdi bunun başlangıcını gördük. Kaldırılsa, bu, sizin için ilişkilerin normale dönmüş olması anlamına mı gelirdi?

Başkumandan Fidel Castro: Sanırım, normal ilişkilere doğru atılmış kararlı bir adım olurdu bu. Sonra, eşit şartlarda, karşılıklı oturur, Birleşik Devletlerle bizim aramızdaki ayrılıkları tartışırdık... birçok sorun tartışılabilirdi. Ama eşit şartlarda olmayınca, tartışma olamaz. Ödün vermeyeceğimiz bir temel ilkemizdir bu bizim.

Gazeteci: Tamam, şimdi, içinde bulunduğumuz duruma bakalım.

Yakınlarda, dostluğa yönelik birçok girişimde bulunduk. İlişkileri geliştirmeye çabaladık: karasularında avlanma hakkı anlaşması, Amerikalı turistlerin buraya gelebilmesi —siz gerçekten gelmelerine izin verdiniz... Askeri araştırma uçuşlarını durdurduk, ayrıca, ambargonun kısmen kaldırılmasından söz ediyoruz...

Şimdi, siz buna karşılık ne gibi bir jest yaptınız, sizden ne renk ışık yandı?

Başkumandan Fidel Castro: Biz, Birleşik Devletler Hükümetinin jestlerine cevap verdik.

Karasularında avlanmayı alalım örneğin. Eski 12-millik limite saygı gösterdiğimiz, ve uluslararası sularda avlandığımız için, o sularda avlanmak bizim tarihsel hakkımızdır. Kendi karasularımızda avlanarak halkımıza yiyecek üretmeye çalıştık hep.

ABD Hükümeti, kendi yetkisini 200 mile çıkararak, uluslararası anlaşmayı değil de, tek taraflı bir kararı ifade eden bir karar aldı. Biz, kendi adımıza, kendi karasuları sınır yetkimizi 200 mile çıkarmaktan başka seçenek görmedik. Ekonomik haklarımızı kullandık.

Bu noktada, Birleşik Devletler, orada avlanabilmek için, ABD'nin iznine gerek olduğunu belirtti. İyi, güzel, sorunu tartıştık; tartışmaya hazırdık, istekliydik; ABD de tartışmaya istekliydi. Birleşik Devletler, bu yeni ABD sularında belli bir miktarda avlanmamıza izin vermeye istekliydi. Bize göre hakçası da buydu, çünkü geleneksel olarak ve uluslararası yasalara uygun davranarak biz, her zaman o sularda avlanırdık.

ABD yasası bizi engellemişti ve biz, bu konuda bir anlaşmaya varmaya istekliydik.

Birleşik Devletler bunu pek çok ülkeye uyguladı. Kara sularını genişlettiğinden, konuyu herkesle, o sularda avlanan herkesle tartışmak zorundaydı. Tamam. Bizimle tartışma jestini yaptı, ve biz de, ABD'nin, eski uluslararası kara sularında avlanma yetkisini genişleten o yasaya saygı göstermek jestini yaptık.

Birleşik Devletler, ABD vatandaşlarının Küba'yı ziyaret etmesine izin verdi. Buna bir diyeceğimiz yok. Bunun anlamı nedir? Her şeyden önce, ABD yurttaşları yoksun bırakıldıkları bir özgürlüğe kavuşmuş oldular. Şimdi, ABD yurttaşları biraz daha özgürler: Küba'yı da ziyaret edebilirler.

Peki, bu durumda bizim davranışımız ne oldu? ABD

yurttaşlarının ziyaretlerini onaylamakla — yani, ABD yurttaşlarına, Küba'yı ziyaret hakkı tanımakla karşılık verdik. Aslında, bunun bizim açımızdan ne gibi sakıncalar yaratacağını bilmiyoruz, terörist unsurların buraya gelmesi riskine, CIA unsurlarının gelmesi riskine de girmiş oluyoruz. Bütün bu riskleri göze alıyoruz.

Gazeteci: Ama para da kazanıyorsunuz.

Başkumandan Fidel Castro: Belki biraz para kazanıyoruzdur, ama ekonomik yönselimler tayin edici unsur olmadı burda, çünkü, dediğim gibi başka riskler var. Biz bunu, yalnızca ABD yurttaşlarına bir dostluk jesti olarak yaptık. Bu ziyaretlerle zengin olacak değiliz; bu ziyaretlerle ekonomik sorunlarımızı çözecek değiliz; burada, geniş ölçüde turizm çalışmaları yapmaya yeterli olanaklarımız bile yok. Bu yüzden size diyorum ki, bu, bizim açımızdan da bir jesti, Birleşik Devletler halkına karşı duyduğumuz güvenin, dostluğun bir ifadesiydi; şunu da söylemeliyim ki, Birleşik Devletler halkının, burada, bizim ülkemizde, konukseverlik, dostluk ve saygıyla karşılanacaklarından kuşkusu olmamalıdır.

Yani demek istiyorum ki, biz, Birleşik Devletler Hükümetinin her jestine karşılık verdik. Ayrıca, üçüncü bir şeyden söz ettiniz: Küba bölgesinde casus uçuşlarının kaldırılması. Bu bizi hoşnut eder, bu jesti takdir ediyoruz; çok olumlu karşılıyoruz, ama buna karşılık veremeyiz, çünkü biz, hiç bir vakit Birleşik Devletler göklerinde casus uçuşları yapmadık. Dolayısıyla buna benzer bir jest yapamayız.

Şimdi, kendime şu soruyu soruyorum. Bundan kim kazançlı? Küba? Elbette, Küba kazançlı. İkide bir Küba göklerini sarsan, ses duvarını aşarak herkesi rahatsız eden uçakların artık Küba üzerinde uçurulma-

masından hoşnutuz, ama bu, o olgunun, uluslararası yasaları çiğneyen, keyfi ve yolsuz bir tutum olduğu gerçeğini o değiştirmez ki?

Bu uçuşların kaldırılmasından kim daha çok kazançlı: Küba mı, Birleşik Devletler mi? Sanırım, Birleşik Devletler. Bizim bağımsızlığımıza doğrudan doğruya engel olmak niteliği gösteren bir harekete son vermekle, uluslararası yasalara uymakla, kendine dünya kamuoyu yaratıyor, dünyanın gözünde saygı kazanıyor. İkimiz de kazançlıyız.

Gazeteci: Sayın Başkan, siz, yaptığımız jestlerin bizim çıkarımıza olduğunu düşünün, ya da düşünmeyin, bu jestler yapılmıştır, bize göre, bu davranışlar birer jesttir. Sizin de bunlara karşılık olarak yapabileceğiniz şeyler var. Örneğin, Birleşik Devletlerdeki Küba'lıların, hatta belki de ikinci nesil Küba'lıların, ailelerini ziyaret etmek üzere bu ülkeye dönmelerine izin verebilirsiniz. Burada tutuklu bulunan 24 Amerikalıdan birkaçını ya da hepsini serbest bırakmak jestini yapabilirsiniz. 15 Nisanda sona eren hava korsanlığı anlaşmasını yenileyebilirsiniz. Devrim olduğunda el konan —ve iki milyar dolar kıymetinde olduğu tahmin edilen— mülklerin bedelini ödeme konusunda bir çaba gösterebilirsiniz. Belki şu anda bunların hiç birini yapamazsınız, ama belki bir işaret, iyi niyetinizi gösterebilir.

Başkumandan Fidel Castro: Barbara, Birleşik Devletlerin ekonomik ablukası altında olan bir ülkenin, ABD mülkünün bedelini ödemeyi vaad edebileceği olasılığından konuşman gerçekten şaşırtıcı. Her şeyden önce, o mülklerin sahipleri, Küba'da yaptıkları yatırımın en az on katını Devrimin zaferinden önce geri aldılar. İkinci olarak, 18 yıllık düşmanlık, baskı, yıkım planları ve ekonomik abluka döneminde, Birleşik Dev-

letler, sizin o el konulmuş dediğiniz mülkün tamamının birkaç katı değerinde ziyana soktu bizi. Bu konuda hiç bir jest yapamayız.

Yalnız, ekonomik abluka kaldırıldığında, her iki tarafın da ekonomik savları, her iki tarafın da ekonomik çıkarlarının söz konusu olduğu bu sorunların tartışılabileceğini yadsımıyorum.

Hava korsanlığıyla ilgili anlaşmaya gelince, daha birkaç ay önce, bir Küba uçağına uçuş sırasında sabotaj yapıldığını unutmuş değiliz. Yetmiş üç kişi hayatını kaybetti. Uluslararası bir yarışmada altın madalyaların hemen hemen tümünü daha yeni kazanmış olan genç eskrim takımımızın bütün elemanları, halkımızda büyük öfke uyandıran o sabotaj olayında öldü. Milyonu aşkın Küba'lı, kurbanların kalan parçalarını mezarlığa götürmek üzere toplandı.

CIA'nın eğitilmiş kişileri ve CIA'nın suç ortaklığıyla yapılan bu hareket, anlaşmayı yenilememe kararı aldırdı bize. Çünkü, tek taraflı tutumlar ya da ölçüler olamaz.

Böylesine bir cinayet olayından yalnızca birkaç ay sonra, ve daha, Birleşik Devletlerin bu teröristlere karşı önlem aldığını belirten bir delil ortada yokken, o anlaşmayı uzatabileceğimizi halkımız nasıl düşünebilirdi?

Biz ne yaptık? Ekonomik abluka var oldukça o anlaşmayı uzatmayacağımızı söyledik. Birleşik Devletlerin, Küba'ya karşı düşmanlığı tümüyle sona ermedikçe, o anlaşmayı yenilemeye yanaşmayacağımızı açıklıkla belirttik. Ekonomik ablukanın, ülkemize karşı takınılan bir düşmanlık hareketi olduğunu, terörizmi teşvik eden bir davranış olduğunu kabul ediyoruz. Küba'yı ablukaya alıyorsunuz. Niçin? Öte yanda Güney Afrika'yla ticaret yapıyorsunuz; 20 milyon zencinin, ezildiği faşist, ırkçı bir ülkeye yatırım yapıyorsunuz.

Birleşmiş Milletler, Rodezya'yı ablukaya alacak önlemler geliştirdi, Güney Afrika'ya karşı önlemler aldı. Birleşik Devletler, Rodezya'yla ticaret yapıyor, Birleşmiş Milletler kararlarını uygulamıyor: Güney Afrika'yla ticaret yapıyor, büyük yatırımlar yapıyor, ama Küba'yı engelliyor.

Gazeteci: Neden şu ülkeye karşı tutum alındı da, buna alınmadı konusunu bütün gece tartışabiliriz. Bu arada şunu belirteyim, Rodezya'yla aramızdaki ticaret anlaşmamızı değiştirdik, ve şimdi...

Başkumandan Fidel Castro: Artık Rodezya'dan krom almıyor musunuz?

Gazeteci: Hayır.

Başkumandan Fidel Castro: Krom almıyorsunuz. Fevkalade. Bu çok iyi bir haber bence. Tebrikler.

Gazeteci: Bunu bilmediğinize şaştım; sonra Güney Afrika: bu, birçok ülkeyi düşündüren geniş kapsamlı bir sorun ve Birleşik Devletler kendi etkinliğini kullanmaya çalışıyor, politikasını değiştiriyor. Ama ben asıl soruya dönmek istiyorum. Abluka kaldırılmadıkça, Küba hiç bir şey yapmayacak mı? Birleşik Devletlere, sizin de uzlaşmak istediğiniz izlenimini vermeye yönelik küçücük bir adım bile atmayacak mı? Siz yalnız bizim tutumlarımıza karşılık veriyorsunuz.

Başkumandan Fidel Castro: Hayır; bazı adımlar attık, daha önce sözünü ettiğim adımlar. ABD yurttaşlarının ülkemizi ziyareti, ve balıkçılıkla ilgili konuşmalar ileri atılmış büyük bir adımdı.

Ancak, şunu eklemek isterim: anlaşma olmamasına karşın, ABD yurttaşları uçak kaçırmaları konusunda hiç tasalanmamalıdırlar, çünkü bunları önlemek

için, resmi bir anlaşma olsun olmasın ciddi önlemler alacağız.

Bu konudaki tutumumuz, budur, ve Birleşik Devletler Hükümeti, bunu çok iyi bilmektedir.

Gazeteci: Kübalıların bu ülkeyi ziyaret etmelerine, ailelerini ziyaret etmelerine izin verecek misiniz?

Başkumandan Fidel Castro: Şu anda, gerekli koşulların olmadığı inancındayım; gerçekten, gerekli koşullar yok, çünkü, Birleşik Devletlerle Küba arasındaki ilişkiler normale dönmedikçe, bu tür ziyaretlere izin veremeyiz.

Gazeteci: Amerikalı siyasal tutuklulardan hiç birinin serbest bırakılması mümkün olacak mı acaba? Sekiz siyasal tutuklu var, ötekiler de uçak kaçırma ya da uyuşturucu madde taşıma suçlarıyla tutuklu.

Başkumandan Fidel Castro: Söylediklerinizi dikkatle dinledim, sizinle aynı düşüncede olduğum tek bir nokta var: Birleşik Devletlerle normal ilişkiler sağlamak konusunda ciddi ve samimi olduğumuzu belirtmek üzere, yaptıklarımıza ek olarak, daha neler yapacağımızı oturup düşünmeliyiz.

Bu yüzden, ne tür jestler yapabileceğimizi, elimizden ne geleceğini düşünmemiz gerektiğini anlıyorum. Ama ne oldu? Tek taraflı bir durum var: Birleşik Devletler, Küba'yla ilgili ciddi önlemler geliştirdi, biz Birleşik Devletlere yönelik önlemler almadık. Dolayısıyla, Birleşik Devletler, bu önlemlerden bazılarını kaldırdığında, biz, benzer önlemler kaldıramadık — çünkü, önlem almamıştık ki?

Bununla birlikte, yapılan jestlere karşılık verilmesi konusundaki görüşünüze katılıyorum — bunu nasıl yapabileceğimizi düşüneceğiz.

Bazı jestler yaptık ama — örneğin, az önce size

açıkladığım konu. Şimdilik, bir resmi anlaşmaya girmememize karşın, Birleşik Devletlerde kimse tasalanmamalıdır; uçak kaçırmalarını önlemek için ne önlem gerekiyorsa alacağız. Bana kalırsa bu bir jesttir, önemli bir jest.

Gazeteci: Ya tutuklular?

Başkumandan Fidel Castro: Bunu yeniden düşüneceğiz. Bu konuyu inceleyeceğiz. Şimdilik başka bir söz veremem size, ama düşüneceğiz, görüşünüze katılıyorum.

Gazeteci: Kızıl Haçın ya da herhangi bir uluslararası kuruluşun tutukluları ziyaret etmesine izin vermediniz?

Başkumandan Fidel Castro: Doğru, buna hiç izin vermedik, çünkü, şöyle bir ilkemiz var: Bizim ülkemizde yapılan herhangi bir soruşturmaya, ya da ülkemizin işlerine yapılan müdahaleye büyük alerjimiz var. İnsanların bizi denetlemesine daima karşı çıkınışızdır. Bu bir bağımsızlık sorunudur, egemenlik sorunudur. Ayrıca, bu, bizim ülkemizin onurunu ilgilendiren bir meseledir.

Biz, kendi ilkelerimize, ölçütlerimize bağlı kalırız; ve daima gerçeği söyleriz. Herhangi bir kişi sözlerimize inanmazsa, kuşku duyarsa, bu, onun bileceği iştir, bunu yapmakta özgürdür, ama hiç kimsenin. sözlerimizi, gerçekliklerimizle karşılaştırmaya sözlerimizdeki gerçekliği araştırmasına izin veremeyiz.

Bu yüzden, ilkelerimiz gereği, ülkemizde hiç bir teftiş ya da sorgu soru yapılmasına izin vermedik. ve asla vermeyeceğiz.

Gazeteci: Tutukluların durumunu düşüneceğinizi söylediniz, bu, onların tümünü ya da bazılarını yakın bir gelecekte serbest bırakacağınız anlamına gelir mi?

Başkumandan Fidel Castro: Bir jest yapma olasılığını incelemek için, hükümetimizin liderleriyle bu sorunları çözümleyeceğime söz verebilirim ancak. Yalnız, hepsinin serbest bırakılabileceği umudu olamaz elbet, çünkü, bazıları çok önemli CIA ajanları —ki bunları bu koşullarda serbest bırakamayız. Size, yerine getiremeyeceğim sözler vermek istemem, böyle sözler vermem kural olarak.

Genelde jestler üzerine konuşuyoruz ya... tutuklu bulunan CIA ajanları konusunda çok tasalandığınızı görüyorum — insancıl bir duygu bu elbet — ama, şunu merak ediyorum: bunca yıl geçti de, örneğin bir Lolita Lebrun'u, ya da Birleşik Devletlerde 25 yılı aşkın süredir tutuklu bulunan Porto Rico'lu vatanseverleri serbest bırakmak için neden hiç bir girişimde bulunulmadı? Bu Porto Rico'lu tutukluları serbest bırakmak, aynı derecede insanlığa uygun, adil ve güzel bir davranış olmaz mıydı acaba?

Gazeteci: Eh, Amerikalı tutuklulardan sekizi siyasal tutuklu, geri kalanı uyuşturucu madde taşıma, ya da uçak kaçırma gibi başka suçlarla... Ama sizi dinlerken, Batista'mn da sizi hapisaneden çıkardığını hatırladım, siz döndünüz. Bu tutuklular için de böyle mi düşünüyorsunuz, eski eylemlerini sürdürecekleri inancında mısınız yani?

Başkumandan Fidel Castro: Size cevap vereyim: Her şeyden önce, Batista, bizi yasaları çiğneyerek tutukladı. Ülkemizde anayasal bir rejim vardı; Batista, bir hükümet darbesiyle, zorla iktidarı ele geçirdi ve ülkeyi talan etti; yaptığı her şey, yasalara aykırıydı. Bizim, Batista rejimine karşı verdiğimiz mücadele, son derece adil ve son derece yasaldı.

Dahası, Anayasanın hükümlerine uygundu.

Washington ve Jefferson, eski İngiliz sömürgele-

rindeki İngiliz egemenliğine karşı koyduğunda hapse girmeyi ne kadar hak ettiyse, ben de o kadar hak etmiştim. Zülme başkaldıran bu ABD yurtseverlerinin büyüklüğü, onuru ve meşruluğu konusunda kimsenin kuşkusu yoktur — biz de bunu yaptık, zülme başkaldırdık.

Bizi serbest bırakan, Batista değildi. Oluşturdukları hareketle halk serbest bıraktı bizi. Kitlelerin uydurma bir seçim yapmak isteyen Batistanın çıkarlarıyla çakışan talepleriydi. Halktı bizi serbest bırakan, kitlelerdi. Biz hapisteyken seçim yapamazdı, bu yüzden, planlarını uygulayabilmek, çıkarlarını koruyabilmek, gerçekleştirebilmek için, Yetmişi aşkın yoldaşımızı katlettikten sonra, Moncada saldırısından canlı çıkmış birkaç kişiyi serbest bıraktı.

Burada cezalandırılmakta olan CIA ajanları bir yabancı iktidarın temsilcisi olarak buraya gelmiş, Devrimci Hükümeti devirmeye çalışmış, yani bütün uluslararası yasaların cezalandıracağı, bizimki de dahil bütün ülkelerin yasalarının cezalandıracağı çok ciddi bir suç işlemiş kişilerdir.

Biz, haklı bir dava uğruna hapse girmiştik; onlar öyle değil. Biz, anavatanımıza hizmet ediyorduk; onlar, güçlü bir yabancı yönetime hizmet ediyorlardı ve yasalara uygun olarak cezalandırıldılar. Aradaki ayırım bu.

Gazeteci: Kendinizi George Washington ya da Thomas Jefferson olarak mı görüyorsunuz?

Başkumandan Fidel Castro: Kendimi George Washington ya da bir Jefferson olarak görmem olanaksız. Tarihin kişilerine, olan saygım, kendimi onlarla bir tutmaya engeldir. Kanımca, insanlar, kendi tarihsel boyutlarından söz edemezler; kendinden sonraki nesiller karar verir buna. Hayatımda hiç bir zaman, tarih-

te kendime bir ad yapmak için savaşmadım. Ben, objektif şeyler için, adalet için savaştım. Marti'nin «Dünyanın bütün zaferleri bir mısır koçanına sığar» sözüne inananlardanım.

Gazeteci: Sayın Başkan, ambargo kaldırılmadan ya da normal ilişkiler kurulmadan Birleşik Devletlerle ticari ilişkilere girebilir misiniz?

Başkumandan Fidel Castro: Abluka kaldırılmadan siz ambargo diyorsunuz; ben ona abluka diyorum... ticaret ilişkileri kurmak olanaksız, çünkü ABD yasaları, kararnameleri ve hükümet kuralları buna engel. Eğer, — sizin deyişinizle — ambargo tümüyle kaldırılırsa, diplomatik ilişkiler kurmadan ticaret ilişkilerine girebiliriz, ve kanımca, bu, ilişkilerin yeniden kurulması için olumlu koşulları yaratmaya yönelik bir adım olurdu.

Eğer, abluka kısmen kaldırılırsa, ve malların — ya da, daha doğrusu bazı malların — tek yönde alımı yapılırsa, ticaret yapamayız, çünkü böyle bir ayrım gözetmeyi kabul edemeyiz: Biz Birleşik Devletlerden yiyecek alalım, ama Birleşik Devletler bizden şeker ya da öteki tarım ürünlerini almasın. Olanaksız bu.

Her iki yönde de kısmen kaldırılırsa, Birleşik Devletlerle Küba arasında az da olsa, tarım ürünleri alışverişi yapılabilir. Bu, ileri bir adım olur evet, ama sorunu çözmez. Bunun sorunu çözmeyeceğini tekrar hatırlatmak isterim size.

Gazeteci: Ama, ambargo, ya da abluka, sizin Birleşik Devletlerden yiyecek ve ilaç satın almanızı sağlayacak biçimde tek yönde kaldırılırsa, bu olgunun iki taraflı olmaması nedeniyle karşı koyar mısınız?

Başkumandan Fidel Castro: Bizim Birleşik Devletlerden tarım ürünleri satın alacağımız, ve Birleşik

Devletlere tarım ürünleri satamayacağımız biçiminde kaldırılırsa, ABD'den hiç bir şey satın almayız; başağrısı için aspirin bile... ve öyle çok başağrımız var ki...

Gazeteci: Bu durumda, şimdi Senatoda görüşülmekte olan o tasarı size göre yararsız, öyle mi?

Başkumandan Fidel Castro: Sorunu çözmez. McGovern'in iyi niyetli girişimlerinden haberim var. Ve, benim anladığıma göre, başlangıçta, amaç, ablukayı, her iki yönde de kısmen kaldırmaktı. Ama Senatonun kararı değiştirildi, ya da, daha doğrusu, değiştirilmedi de, Viyetnam ve Küba'yla ticareti kesinlikle yasaklayan bir Kongre kararıyla ablukaya alındı. Bir kez daha, güçlü ve öfkeli Birleşik Devletler, iki küçük, geri bıraktırılmış ülkeye karşı böyle bir tavır almış oluyor.

Ben, bu kurumların, bu Kongre üyelerinin böyle bir davranıştan nasıl gurur duyduklarını anlayamıyorum. Sanki, «şu zavallı sefillere yaşama şansı mı veriyorsunuz? Hayır, olmaz. Hiç bir şekilde olmaz. Onlara fırsat vermeyin, aspirin bile satmayın.» diyorlar. Bütün bunları yaparken de, aspirin alacak paramız var mı, yok mu, düşünmüyorlar, çünkü, ihracat yapamazsak, satın aldıklarımız karşılığında ödeyecek parayı nerden bulacağız?

Gazeteci: Birleşik Devletler şirketleri buraya gelirse, ne şekilde bir ABD yatırımına izin verirsiniz? Şirketlere yatırım yapabilirler mi? Fabrikalara sahip olamazlar. Nasıl olacak bu?

Başkumandan Fidel Castro: Bizim aklımıza gelmeyen yepyeni bir sorun attınız ortaya.

Bakın, biz, dogmatik olamayız. Bir ülke için aslolan, gayretlerini hangi amaçlara yönelttiğidir. Bir ül-

kede, önemli olan, hükümetin kimi temsil ettiğidir. Bizim ülkemizde, hükümet, işçilerin çıkarlarını, köylülerin, çalışan halkın çıkarlarını temsil eder. Yaptığımız her şey, onların çıkarınadır. Dolayısıyla, geleceğe yönelik bir politika konusunda düşünmeden, konuşmadan, böyle bir sorunun gündeme geleceği zamanı beklemek gerek. Ülkemizde yabancı yatırımlar meselesi karşımıza çıktığında, dogmatizme kapılmadan, işlevsel açıdan sorunu çözümleyeceğiz, ve o çözümlemenin sonucuna göre ülkemiz için neyin yararlı, neyin zararlı olduğuna karar verip, ona göre davranacağız.

Parti liderliğimizin, o yönde yapılacak herhangi bir öneriyi dogmatizme kapılmadan, soğukkanlılıkla inceleceğini ve ülkemizin neden yararlanıp, neden yararlanmayacağına karar vereceğine inanıyorum.

Gazeteci: Yani, Minnesota'lı iş adamlarıyla ticari görüşmeler yaptınız da, onların fabrika kurup kuramayacağını, nasıl yatırım yapabileceğini, ticaret koşullarının ne olacağını hiç düşünmediniz mi?

Başkumandan Fidel Castro: Barbara, dereyi görmeden parçaları sıvamamızı mı istiyorsunuz?

Gazeteci: Yok, hayır; iş adamları buraya geldiğinde derenin başındaydımz.

Başkumandan Fidel Castro: Hiç jest yapmadığımızı söylüyordunuz, bakın daha başka kanıtlar da var; ABD'den sayısız önemli kişi, ve çok sayıda iş adamı geldi buraya son zamanlarda... ama bunlar, Küba'da yatırım yapma önerisini sunma kararında değildi. İlk bağlantıları kurmaya ve ablukanın kaldırılması halinde ne gibi olanakların değerlendirilebileceğini görmeye geldiler. Burada «ABD yatırımları» deyimi hiç geçmedi, ve biz, bunu hiç düşünmedik gerçekten.

Gazeteci: Afedersiniz, bu soruyu sormak zorundadım.

Sizinle Birleşik Devletler arasında ilişkiler — ticari ilişkiler, ekonomik ilişkiler olsaydı... İlerde ne olurdu? Yani siyasal açıdan ve dış politika açısından ayrı görüşlerde olduğumuza göre? Normal ilişkiler, sizin dış politika tutumunuzu az da olsa etkiler miydi? Çünkü, bir alanda dost, bir başka alanda düşman olmak güç.

Başkumandan Fidel Castro: Bakın, her şeyden önce, yeni bir durum olmazdı. Birleşik Devletler, Sovyetler Birliğiyle, Çinle, Doğu Avrupadaki bütün sosyalist ülkelerle ticaret yapmakta, ve bu ticaret gelişmekte. Polonya'yla yapılan ticaret, Macaristan'la, Bulgaristan'la, Doğu Almanya'yla olduğu gibi artıyor, gelişiyor. Yeni bir deneyim olmayacak bu her şeyden önce.

İkinci olarak, ben de benzer bir soru sorabilirim: ABD'nin Küba'yla ekonomik ilişki içine girmesi, Birleşik Devletlerin uluslararası politikasına herhangi bir değişme getirir mi? Ne de olsa, sorunları eşit şartlarda ortaya atacağız, ve kendimize de aynı soruyu soracağız, değil mi?

Şimdi, bu durumda, sizin ortaya attığınız konuyu, gerçekten önemli buluyorum.

Benim kanım şu: Birleşik Devletlerin Küba'ya karşı düşmanlık politikası en kötü politikadır. Küba konusunda, bir normal ilişkiler politikası ve ticaret politikası gütmek çok daha akıllı bir tutum olurdu kanısındayım. ABD halkına ya da başka hiç kimseye ihanet etmek eğiliminde değilim asla — yani demiyorum ki, düşünce biçimimizi, ideolojimizi ya da siyasal ilkelerimizi değiştireceğiz. Bir kaşık çorba karşılığında dünyaya gelme hakkını satan o İncil kahramanı gibi falan değiliz biz. Fikirlerimizi, dünyadaki bütün para-

lara, ya da maddi çıkarlar karşılığında satmayız. Satmayacağız.

Ancak, deneyimler — kendi deneyimlerimiz bile — gösteriyor ki, iki ülke arasında ekonomik bağlar kurulduktan, sorumluluk sahibi olan bir hükümet, halkını gerçekten düşünen bir hükümet, o ekonomik bağları ve çıkarları dikkate alır ve, şöyle, ya da böyle, bu bağlar ve çıkarlar, hükümetlerin tutumlarında belli etkiler yaratır.

Aslına bakarsanız, kendimizi çok özgür hissediyoruz, çok özgür. Birleşik Devletlerle ekonomik bağlarımız yok; tepemizde abluka var; ve, gerçekten, uluslararası politikamızın, Birleşik Devletlerce uygun görülüp görülmediği konusunda tasalanmamıza hiç bir neden yok.

Size bunu söylüyorum, çünkü ben, gerçekçi bir kişiyim, ve açık yürekli davranmaktan hoşlanırım. Dolayısıyla, kimi zaman, bir hasmımızın doğru, ya da yanlış iş yaptığını bile çekinmeden söylerim. Ancak, Birleşik Devletlerle ilgili olarak, Küba konusunda izledikleri politikanın son derece yanlış olduğunu söylememeliyim — daha ağır nitelemeler kullanmamak gerekirse — çok yanlış...

Gazeteci: Birleşik Devletlerin günün birinde bir sosyalist ülke olacağı kanısında mısınız?

Başkumandan Fidel Castro: Evet, günün birinde...

Birleşik Devletler, bir zamanlar İngiliz sömürgesiydi. O vakitler, biri kalkıp da, bir İngilize, Birleşik Devletlerin günün birinde bağımsız olup olmayacağını sorsaydı, İngiliz Krallığı — Washington gelmeden önce — hayır, derdi, daima bir İngiliz sömürgesi olarak kalacak.

Daha sonra, sömürgeler özgürlüklerini kazandılar ve bir ulus yarattılar, ama köleci bir ülkeydi bu. Bir

köle sahibine ne düşündüğü sorulmuş olsaydı, «Hayır,» derdi, «kölelik, hiç bir zaman ortadan kalkmayacak.» Ancak, o vakitler, aydın bir kişi, günün birinde köleliğin sona ereceğini söylerdi. Köleci dönem sona erdi: ücretli işçiler geldi; kapitalizm geldi ve büyük ölçüde gelişti, dev çokuluslu şirketler gelişti. Ve eğer, aklı başında bir adama, bunun sonsuza dek mi süreceği sorulsa, hayır, diyecektir, sonsuza dek değil. Bir gün, Birleşik Devletlerdeki kapitalist sistem, yok olacaktır, çünkü sınıflara dayalı hiç bir sosyal sistem, kalıcı olmamıştır.

Bir gün, sınıf toplumları yok olacaktır. Bu anlamda söylüyorum bunu.

Ama, üzülmenize gerek yok. Birleşik Devletlerde kısa vadede sosyalizme yönelik bir değişme olabileceğini sanmıyorum.

Gazeteci: Benim çocuğumun kuşağında?

Başkumandan Fidel Castro: Gerçekçi olmak gerekirse... Bakınız, genelde, toplumsal düzenin değişmesi üzerine düşünenler, bu değişmenin çok daha hızlı, çok çabuk olacağını sanmışlardır. Tarih, toplumsal değişmelerin, öyle çabuk gerçekleşmediğini göstermiştir.

Birleşik Devletlerin, sizin çocuğunuzun kuşağında sosyalist olacağını söylersem, iyimser olmakla suçlanırım. Sizin çocuğunuzun kuşağında bile gerçekleşeceğini sanmıyorum.

Elbet, Birleşik Devletlerdeki Marksistlerin, sosyalistlerin ne düşündüğünü bilmiyorum. Onların görüşü başka olabilir. O kuşağın sosyalizmi göreceği umutları vardır belki.

Ama bir şeyi kesinlikle söyleyebilirim: hiç kimse, bunu size zorla kabul ettiremeyecektir; bu değişikliği kimse zorla getiremez size.

Demokrasiye inanıyor musunuz?

Gazeteci: Evet.

Acaba, bizim sosyalizme geçtiğimiz dönemlerde, Küba'nın demokrasiye kavuşacağını düşünenler var mıdır dersiniz?

Başkumandan Fidel Castro: Hayır, ABD modeli bir demokrasi değil elbet. Kapitalist, burjuva demokrasisi olmayacak ülkemizde. Bu kesin.

Ancak, eğer bir gün, Birleşik Devletler halkının çoğunluğu sosyalizm isterse, şu soruyu sorarım kendime: CIA buna razı olacak mı? Pentagon razı olacak mı? Çokuluslu şirketler buna ne diyecek? İktidardaki aristokratlar razı olacak mı?

Gazeteci: Hepsi birden buna karşı çıksa da, halk o yönetimi seçmiş ve oyunu o yönde kullanmışsa hiç bir şey farketmez. Çünkü biz, özgür seçim sistemi uygularız.

Başkumandan Fidel Castro: Evet, bunu kabul ediyorum.

Her dört yılda bir Birleşik Devletlerin iki partisi arasında...

Gazeteci: Hayır, her dört yılda bir değil. Yerel seçimlerimiz de var; iki yılda bir Senato seçimleri yapılır bize. Yalnızca dört yılda bir başkan seçiyor değiliz. Ve biz, CIA'nın yönettiği bir ülke değiliz.

Başkumandan Fidel Castro: Hayır, size karşı çıkmıyorum. İktidar koltuğundan söz ediyordum, başkanlıktan.

Dört yılda bir, iki geleneksel parti adaylarını gösterir ve başkanlarını seçerler. Ve bazı... şeyler de seçtiler... Diyelim, Roosevelt'i seçtiklerinde iyi bir seçim

yaptılar; Nixon'u seçmekle büyük bir yanlış yaptılar.(*)

Gazeteci: Richard Nixon konusunda ne düşünüyorsunuz?

Başkumandan Fidel Castro: Başka görüşmelerde bu konudaki görüşlerimizi söyledik sanıyorum. Artık, uzun süredir Birleşik Devletlere başkanlık etmediğine göre, Nixon üzerine konuşmanın pek anlamı yok sanırım; ama Nixon'un hilekar bir adam olduğunu, bencil, ama zavallı, küçük bir politikacı, bir aldatmacı olduğunu düşünmüşümdür hep. Sanırım, olgular bu düşüncelerimi doğruladı. Nixon için yapılacak en iyi şey, unutulmaya çalışmaktır kanısındayım.

Gazeteci: O görüşmeleri yapmasını uygun görmüş müydünüz?

Başkumandan Fidel Castro: Ne amacı vardı ki onların? Sonuçları ne oldu? Acaba, kazara, Nixon'un saygın bir kişi olduğuna inanan bir kişi çıktı mı? O sözlere inanan oldu mu? Kanımca, kendini haklı gösterme çabaları, daha çok, öfke uyandırmaya yaradı.

Gazeteci: Birleşik Devletlerin bir düşman olduğu kanısında mısın?

Başkumandan Fidel Castro: Hayır, Birleşik Devletler, kendisini bizim düşmanımız sayıyor.

Gazeteci: Dün, sizinle birlikte bir çiftliğe gittik. Çocuklar, benim Kuzey Amerikalı olduğumu bilmiyorlardı. «Fidel! Fidel! Yankileri ez,» dediler. Siz de bana, «Saygısızlık ediyor değiller, sizin oralı olduğunuzu bilmiyorlar,» dediniz. Çocuklar sizi hoşnut etmek için

---

(*) Küba'da yayımlanan Granma adlı dergide, bu metin «NiXon» sözcüğündeki 'X' harfi yerine aynı büyüklükte bir gamalı haç kullanılmıştır.

söylediler o sözleri. Demek çocuklarınıza Yanki emperyalizmini öğretiyor, Yankilerden nefret etmelerini öğütlüyorsunuz. Biz, çocuklarımıza Küba'dan nefret etmelerini öğretmiyoruz ama.

Başkumandan Fidel Castro: Biz, çocuklara, Birleşik Devletlerin bir emperyalist ülke olduğunu öğretirken, gerçeği öğretiyoruz sanırım. Söylediklerinize gelince, doğru çocuklar öyle söyledi. O sözler Playa Giron'dan bu yana, Ekim Krizinden beri, baskı planlarından beri, CIA zamanından, katliam girişimlerinden beri slogan haline geldi. Çok eski bir slogan bu.

Gazeteci: Ama yaşıyor.

Başkumandan Fidel Castro: Bütün bu yıllar boyu yaşayan eski bir slogan. Bir de, çocuklar — işçiler gibi, köylüler ve tüm Küba halkının bildiği gibi — Birleşik Devletlerin Küba'ya karşı düşman tavrı takındığını, Birleşik Devletlerin, Küba'ya karşı ağır ekonomik abluka uyguladığını bilmekteler. Bunu biliyorlar. Sloganlar var elbet. Oluyor. Genellikle, kitle toplantılarında sloganlar ortaya atılıyor, kulakta kalıyor, tekrarlanıyor; çocuklara öğretilmiyor... çocuklar söz konusu değil burada...

Gazeteci: Ben alınmadım.

Başkumandan Fidel Castro: Biliyorum, biliyorum. Öğretmenler oturup da çocuklara slogan öğretmiyorlar. O sizin duyduğunuz, bütün olarak halkın sloganı, büyük gösterilerde kullanılır... Sonra tekrarlanıyor, söyleniyor. Genellikle bir toplantıya gidiyorsunuz, orda söyleniyor, sonra unutulmuyor.

Soruna şöyle bakın: Birkaç ay önce, o Küba'lılar çok acı bir biçimde öldüğünde, bu olayın ardında yatan öykünün halka açıklanması gerekiyordu, bilinme-

si gerekiyordu, halkın, karşı koyma ve lanetleme duyguları beslemesi mantığa uygundur. Sözler, birer simge olur. Size söyledim, sizin, Birleşik Devletlerden geldiğinizi bilselerdi, o sözleri söylemezlerdi. Neden söylemezlerdi? Çünkü, o çocuklar, eğitimli çocuklardır, ve bizim halkımız eğitilmiş bir halktır; artık cahil değildir; genel kültür, ve siyasal kültür edinmişlerdir. Bizim halkımızın bir niteliği de konuksever olması, konuklarına saygı duymasıdır. Bilselerdi, saygıları gereği hiç bir şey söylemezlerdi. Bunu demek istiyorum. Olay sizi şaşırttı, beni de şaşırttı.

Gazeteci: Şimdi biraz siyasetten uzaklaşmak isterim.

Başkumandan Fidel Castro: Dilerseniz, o okula gider, çocuklara ne düşündüklerini sorarız, onlarla konuşur, o sözlerle size karşı saygısızlık etmeyi amaçlayıp amaçlamadıklarını sorabiliriz. Kendi kulağınızla dinlersiniz.

Gazeteci: Vaktimiz olsaydı...

İzin verirseniz, siyasal konulara dönmeden, size bazı kişisel sorular yöneltmek istiyorum. Çünkü siz bizim için gizlerle dolu bir kişisiniz.

İlkin, neden öyle esrarengizsiniz? Bir bakıyoruz, gökten inivermişsiniz, sonra birden ortadan kayboluyorsunuz; bir evinizin olmadığı söyleniyor. Gizlerle dolu esrarengiz bir adamsınız.

Başkumandan Fidel Castro: Yani şimdi bir giz kuramıyla karşı karşıyayız, değil mi? Ben, kendim soruyorum. Önce ben sormalıyım, gizlilik nerede, kim çıkardı? Devrimin başlangıcından başlayarak yapmak zorunda olduğumuz şeyler vardı. Örneğin, diyelim bir yere gideceğiz, neden CIA'ya ve onun teröristlerine davetiye verelim? O zamanlar —on yılı aşkın bir zaman ön-

ce— CIA beni katletmek için bütün araçlarını ve kaynaklarını seferber ettiği o dönemde neden önceden haber verelim? CIA'nın işlerini kolaylaştırmaya ne mecburiyetimiz var? Açıkça görülüyor ki, önlemler almak zorundaydık.

Ayrıca, bir görünüyorum, bir kayboluyorum diyorsunuz benim için. Sizin kafanızdaki dakik kişi imajı böyle mi? Şu, şu saatte, şu, şu yerde, şu şu binada buluşuyoruz. Önemli olan bu değil aslında. Bu neden bir esrarengiz niteliğe büründürülsün? Gizlilikten daha yabancı hiç bir şey yok benim için. Yapılan her şeyin resmiyetten uzak serbestçe, protokolsüz yapılmasını isterim, mümkün olduğunca sade, doğal olmalarını isterim. İşte ben böyleyim, böyle yaşarım.

Gazeteci: Yakınlarda, kızkardeşiniz Amerikan televizyonunda göründü. Birleşik Devletlerde yaşayan Juanita adlı bir kardeşiniz var. Sizi çok eleştiriyor. Başkan Carter'a sizinle ilgili bir yazı gönderdi, bir canavar olduğunuzu, ortadan kaldırılmanız gerektiğini bildirdi...

Başkumandan Fidel Castro: Vay vay vay!

Gazeteci: İki sorum var.

Başkumandan Fidel Castro: Bir şey söyleyeceğim, bir kardeşin, ağabeyi için öyle sözler söylemesi canavarca değil mi size göre?

Gazeteci: Evet, neden acaba?

Başkumandan Fidel Castro: Bakın, size bir şey söyleyeceğim. Biz onunla, aynı ana babadan doğma çocuklar olmakla kardeşiz. Aynı kanı taşıyoruz, ama düşüncelerimiz ayrı. Ben, bir sosyalistim, ve Komünistim... gerçi, kardeşim, komünist olmadığımı söylüyor ama, ben, Komünistim. Onun başka siyasal fikirleri

var; sosyalizme ve komünizme düşman; komünizme karşı yaptığı mücadelede çok hırslı ve çok aktif bir militan... Bana karşı ne kritik bir durumda olduğunu açıklar bu.

Carter'a Küba'yla ilişkiler aleyhinde bir mektup yazdığını biliyorum... ve mektup yayınlandı. Aslına bakarsanız, Castro'yu, dünyadaki kötülüğün simgesi olarak tanımlamak yanlış. Ama bu o kadar önemli değil. Topraklarında dokuz buçuk milyon insan yaşayan bu ülkenin bir yurttaşıyım ben. İnançlarının bir anlamda ifadesi olan bir şey söyleyeceğim size: Tam dokuz buçuk milyon kardeşim var benim, fikir ve düşünce kardeşim, vatan ve devrim kardeşim. Bunlar benim gerçek kardeşlerimdir. Burada milyonlarca çocuk var, bizim gerçek çocuklarımız, evlatlarımız onlar. Onlar için çalışıyor, mücadele ediyoruz.

Bu mücadelede pek çok kardeşim oldu. Benimle birlikte Moncada'ya gidenler, orada ölenler, kardeşlerimizdir; hapishanede benimle birlikte olanlar, kardeşlerimdir; benimle birlikte Granma'ya gelenler, kardeşlerimdir; Sierra Maestra'da savaşanlar kardeşlerimdir; Giron'da savaşan ve ölenler, kardeşlerimdir; Angola'da ve Escambray'de savaşanlar kardeşlerimdir. Dünyada, haklı davaları savunmada ölenlerin hepsi benim kardeşimdir.

Raul, iki kez kardeşimdir, mücadelede ve fikirde, düşüncede de kardeşim. Raul, benim kan kardeşim olduğu için, aynı kanı taşıdığımız için değil, benim kardeşim olduğu için, bu Devrimde görev aldı, o görevi kendi fedakarlığıyla cesareti ve yeteneğiyle kazandı.

Benim dünya görüşüm başka. Ailem çok geniş. Benim ailem yalnız Küba değil, Angolalılar da benim ailemden, Afrika'daki bağımsızlık hareketleri de benim ailemden. Ailem, dünyanın bütün gelişmeci ve devrimci halklarından oluşmaktadır. Çok büyük, sınırsız bir aile-

ye sahip olmak gibi bir ayrıcalığım var benim: Dünyadaki bütün devrimcilerden oluşan koca bir aile.

Bir kişinin, bir başka kişi tarafından, aralarında kan bağı olmasına karşın saldırıya uğraması, bazı kimseleri şaşırtabilir, ama benim görüşüm başka. Çok yazık, böyle şeyler yaptığı için acıyorum ona, ama aslında, bu meseleyi pek önemsediğimi de söyleyemem.

Ancak, eğer Küba'da, çalmış çırpmış, ayrıcalıkları olan, milyonlarca servete sahip bir kardeşim olduğunu söyleselerdi, çok incinirdim. Ama böyle şeylere olanak tanımadığımız için, devrimciler olduğumuz için bana saldırılması beni küçültmez... incitmez bile.

Gazeteci: Kardeşinizin söylediği şeylerden biri, bazı Amerikalıların inandığı noktalardan biri de, hükümetin yönetimini ele geçirinceye dek komünist olmadığınız; yani, siz, dağlardayken, halk, sizin komünist olduğunuzu bilmiyormuş —hatta başlangıçta bile kimse bilmiyormuş, ve siz halkı aldatmışsınız. Ne zaman komünist olduğunuzu sormak istiyorum ben şimdi. Bunu duymuşsunuzdur kuşkusuz.

Başkumandan Fidel Castro: Evet, elbet duydum! Hem binlerce kez! Çok gülünç buluyorum bu sözleri... inandırma olgusunu aldatma eylemiyle karıştırmaktır bu. Eğer, insanların sosyalizm ve komünizmi benimsemesine yardımcı olduğum söylenseydi, bu, gerçeği söylemek olurdu. Ama benim halkı aldattığım? Herhangi bir kimseyi kandırmak, ve onu aldatmacayla Komünist yapmak nasıl mümkün olur? Bir halk, yalnız inandırılmak yoluyla sosyalist ve komünist olur.

Eğer dün —dün— komünist olsaydım, farketmezdi. Devrimin zaferinden sonra Komünist olsaydım, samimi bir komünist olduğum sürece bu da önemli değildi. Şimdi, burda bir terslik yok mu! Neyle suçlanıyorum? Komünist olmakla mı, Komünist olmamakla mı? Hangisi yani?

Bu konuyu açıklığa kavuşturmaya özellikle hevesli değilim, ama, bilgi edinmeniz için, bu konuyu daha önce tartıştığımı söyleyebilirim. Ben, kendi başıma, Marx'ın, Engels'in, Lenin ya da herhangi bir başkasının tek bir kitabını okumadan önce Komünist oldum. Kapitalist siyasal ekonomiyi incelemekle Komünist oldum. Bu sorunlar üzerine belli bir kavrayış edindikten sonra, sistem bana öyle saçma, öyle mantıksız ve insanlığa aykırı geldi ki, kendi başıma, değişik üretim ve dağıtım yöntemleri geliştirmeye başladım. O zaman, Havana Üniversitesi hukuk Fakültesinin üçüncü sınıfındaydım.

Size bir şey daha söyleyeceğim, —hayatımı ya da geçmişimi gizlemeye gerek duymam çünkü— hiç bir şey uydurmama gerek yok, anlıyor musunuz? Eğer ben aldatmacı bir adam olsaydım, fikirlerim inanışlarım içtenlikten yoksun olsaydı, bu ülkedeki hiç kimseyi ikna edemezdim. Neden biliyor musunuz, çünkü, Devrim iktidara geçtiği zaman, halkın çoğunluğu sosyalist ya da komünist değildi— benim fikirlerim sosyalistti, onlar komünistti.

Toprak ağası olan bir ailenin çocuğuyum; ilk ve orta eğitimimi din okullarında aldım; Havana Üniversitesine geldiğimde siyasal konuda tam bir cahildim; kimse kafama fikir sokmadı, düşüncelerim, kendi çözümlemelerimden, kendi mantığımla gelişti. Çocukken bana kimsenin yol göstermediğine, siyasal eğitim vermediğine üzgünüm gerçekten, her şeyi kendi başıma bulmak zorunda kaldım. Bu inançlara vardım ve 'ütopik Komünist' diyebileceğimiz bir şey oldum. Sonra Marksist literatürle karşılaştım: Marx ve Engels'in Komünist Manifestosu, Marx'ın, Engels'in ve Lenin'in yapıtları.

Bugün, belki Küba'da ya da hatta yurt dışında, daha bir tek Marksist belge bile okumadığım dönemde,

kapitalist toplumu nasıl eleştirdiğimi, bu konuda saatlerce konuştuğumu bilen, beni dinlemek sabrını göstermiş olan kişiler vardır.

Elbette, Marksist literatürle karşılaştığımda, bunun üzerimde ani ve büyük etkisi oldu.

Devrimden önce, programımız, henüz bir sosyalist program değildi; ama, Devrimin zaferinden çok önce 1953 yılında hazırlanan Moncada programını okumuş ve dikkatlice çözümlemiş olanlar, bunun, en belirgin özelliğinin, bir ulusal bağımsızlık programı, sosyalizme çok yakın, gelişmiş bir program olduğunu göreceklerdir. Şöyle söyleyebilirim, o zamanlar halkımızın anlayabileceği ve o durum içinde kabul edebileceği kadar gelişmiş bir programdı.

Programımız, henüz sosyalist değildi ama o haliyle bile derin sosyalist ve komünist inançları yansıtıyordu.

Devrim zafere ulaştığında, halk sosyalist ya da komünist değildi. Daha önce çok aldatılmışlardı, gerçekten kandırılmışlardı. Antikomünist McCarthy propagandasıyla çok fazla zehirlenmişlerdi; Burjuva gazeteleriyle, burjuva değer yargılarıyla, burjuva edebiyatı ve Birleşik Devletlerden özel olarak gönderilen filimlerle gereğinden fazla zehirlenmişlerdi.

McCarthyism dönemiydi, dolayısıyla, halk ne sosyalist, ne de Komünist değildi. Onları sosyalist ve Komünist yapan neydi? Devrimin yasaları ve işlemesi, ikna ve eğitim.

Bu tarihsel gerçektir.

Birgün, tarihçiler, dedikoduyu, söylentileri bir kenara atıp kendilerini, tarihin olduğu gibi yazılmasına adayacaklar. Bugün, halk sosyalist ve Komünisttir, ve halk, Parti ve liderler arasında tam bir anlaşma vardır. Bu bir gerçektir, bir olgudur, ve hiç kimse, sizi temin ederim hiç kimse bunu değiştirmeyecektir, değiş-

tiremeyecektir. Birleşik Devletlerden milyonlarca turist gelse bile bu olguyu hiç bir şey değiştiremez.

Gazeteci: Sayın Başkan, bir yöneticinin uzun süre görev başında kalmamasını bunun kibirliliğe yol açacağını savundunuz. Sizin durumunuzda böyle bir şey söz konusu olabilir mi acaba?

Başkumandan Fidel Castro: Yani şimdi kendimle konuşacağım, öyle mi? Bu konuda hiç bir tasam yok ve böyle bir şeyin kesinlikle olmayacağına inanıyorum. Çünkü, hayatım boyunca kendime karşı mücadele ettim, ya da daha doğrusu, gelişmek için sürekli çaba harcadım. Bütün dönemlerden geçtim —çocukluk, delikanlılık, gençlik vb.— Her dönemde, insanoğlu, her dönemde, kibirlilik, aşırı gurur gibi yanlış tutumlara düşebilir. Böyle duygulara karşı daima uyanık olmaya çalıştım, ya da, en azından, bu duygulara kapılmakta olduğumu, onların beni sürüklediğini farkettim.

Benim görüşüme göre kişi ne kadar olgunlaşır ve mücadele ederse, fikirleri ya da amaçları o ölçüde olgunlaşır, belirginleşir, birlikte doğduğumuz unsurlar —çünkü biz, onlarla birlikte doğarız— bir yana atılır: en azından, benim durumumda böyle oldu. İktidarın kokuşacağı, iktidarın insanı hırslı, kibirli yapacağı her zaman söylenmiştir, söylenmekle kalmamış, çoğu durumda bu böyle olmuştur.

Ama bizim bir teorimiz olduğu unutulmamalıdır. Ben, etkinliği ve iktidarı kişiliğe ya da kişisel etkinliğe dayanan bir askeri lider değilim. Benim iktidarım ve gücüm fikirlere dayanmaktadır, bir teoride, inançlara dayanmaktadır. Anlıyor musunuz? Biz, bu anlamda eğitim gördük. Yani, diyebilirsiniz ki, bizim fikirlerimiz, bir anlamda din gibidir.

Marti'nin mısır koçanı örneğiyle felsefemi açıkla-

dım size daha önce. Objektif olduğu kadar sübjektif nedenlerden dolayı, benim için gücümü yitirme tehlikesi pek yok sanırım.

Devrim zafere ulaştığında, kişisel gücüm çok büyüktü, çünkü muzaffer bir ordunun başıydım. Bir savaş, söz gelimi, kollektif yöntemler, ya da genellikle demokratik yöntemler kullanılarak yapılmaz. Kumandayı elinde tutan kişi sorumlulukları yüklenir, yerine getiririr, ve nihai kararları verir. Zaferden hemen sonra, inançlarımıza uygun olarak, hemen, başka örgütleri kendi yakınımıza getirecek koşulları yaratma, kollektif liderlik kurma ve bir parti yaratma işine girdik. Bunları hep yaptık. Moncada'dan önce bile, hareketimiz içinde küçük bir kollektif liderliğimiz vardı. Sonra savaş oldu, sonra, Devrimin zaferinin ardından, bütün o Devrimi kurumlaştırma süreci başladı. Pratikte, daha ta başlangıçta, kendi hareketimiz ve başka hareketlerin en yetenekli liderleri arasından seçtiğimiz bir liderlik grubu kurmuştuk. Kişilerin putlaştırılmasına, tanrılaştırılmasına karşı olduğumuzu her zaman söylemişizdir. Heykel dikmeyi, sokaklara liderlerin adının verilmesini ve tüm öteki kişilerin mitleştirilmesine yönelik uygulamaları yasakladık.

Böylece, benim durumumda, giderek güçlenme, daha çok iktidar sahibi olmak bir yana, o iktidarı, o gücü giderek artan oranda paylaştım. Dolayısıyla, yarattığımız kurumlar sayesinde, inançlarımız ve düşünme biçimimiz gereği, böyle bir tehlike yoktur.

Gazeteci: Ama çocuklar sizi öpüyor. Halk, «Fidel Fidel,» diye bağırıyor?

Başkumandan Fidel Castro: Doğru, ama onların «Fidel» diye bağırmasından, ya da öpmelerinden, beni alkışlamalarından ben ne anlıyorum? Bunun, benim

kendi öz hünerlerimden dolayı olduğunu düşünemem. Bu durumda, beni bir sembol olarak görüyorlar.

Çocukların okulları var, ama onları ben inşa etmedim, düzinelerce, ya da yüzlerce işçi tarafından yapıldı o okullar. Çocukların kampları var, ama onları ben yapmadım, yüzlerce işçi yaptı. Çocukların beslenmelerini, giyinmelerini, ve onların ayakkabılarını sağlayan serveti, ulusal serveti ben üretmiyorum; işçiler üretiyor, milyonlarca insan üretiyor. Milyonlarca insan bu övünce layık.

Gazeteci: Ölünceye dek başkan kalacağınızı sanıyor musunuz?

Başkumandan Fidel Castro: Bunu istemem.

Gazeteci: Ama başkanlığınız uzun sürecek mi? Sizden sonra gelecek bir kişi seçtiniz mi, seçmeyi düşünüyor musunuz?

Başkumandan Fidel Castro: İstifa etmeye hakkım yok sanırım —ne seçeneğim var ki?— İstifa etmeye hakkım olmayacaktır. Bana öyle geliyor ki, dinlenmek, yazmak ve daha az gerilimli bir yaşantı sürmek üzere istifa etmek bencillik olacaktır, dolayısıyla bunu yapamam. Ancak, yeteneksiz ya da yetersiz olduğumu hissedersem, istifa etmek görevim olacaktır, ve, eğer bunu idrak etmemişsem, herhalde, yoldaşlarım benim yerimi alacaktır.

Bir görevde, —bu ya da başka bir görevde— yeterli ve yararlı olduğum sürece, işi yapmak görevimdir. Bu ne kadar sürer? Ne zaman öleceğimi bilmiyorum. Yarın, ya da bu gece bir kazada mı öleceğim, ya da ecelimle mi öleceğim... bilemem. Belki de, ölünceye dek yetkinliğimi sürdürürsem, o vakte dek işimi sürdürürüm. Çok uzun ömürlüysem, o durumda, herhalde, ölünceye dek başkan olmayacağım.

Şimdi, yani, tümüyle karşı çıktığım şey, insanların putlaştırılması, tek adam yönetimi ve insanların tanrılaştırılması... Devrimci süreçlerde bile bunun pek çok örneği var. Ama bizim Devrimimiz, örgütlenmiştir, bu gibi tehlikelere karşı korunmuştur, önlemler alınmıştı.

Gazeteci: Bizim ülkemizde, Küba, Fidel, ve Fidel de Küba'dır diye düşünüyoruz.

Başkumandan Fidel Castro: Neden, biliyor musunuz. siz tarihte bireylerin rolü kuramına inananlardansınız —benim görüşüme göre onların rolünü çok abartıyorsunuz. Halkların yaptığı işi tek bir kişinin yaptığı iş olarak görme eğilimindesiniz. Washington'a saygınız var, ona hayransınız, tanrı gibi görüyorsunuz —haklısınız da— ama bağımsızlığı tek başına gerçekleştirmedi ki o. Bağımsızlık, Birleşik Devletler halkı tarafından kazanılmıştı.

Birleşik Devletlerin bağımsızlığı tek Waşhington'un eseridir diyebilir miyiz gerçekten? Mücadele eden yüz binlerce insanın gayretiyle kazanılmamış mıdır bağımsızlık?

Gazeteci: Ama Waşhington'dan sonra seçim yaptık biz. Bu anlamda siz, seçilmiş, seçimle gelmiş değilsiniz. Sizi bir diktatör olarak görenler var.

Başkumandan Fidel Castro: Peki, diktatör ne demek? Kendimi öyle görmüyorum.

Gazeteci: Hemen hemen bütün yönetimi elinde tutan. bir ülkeyi yöneten, muhalefete izin vermeyen kimse, iktidarın çoğunu ve hemen hemen tümünü elinde tutan kimse. Fidel Castro bu mu?

Başkumandan Fidel Castro: Evet, ama bir şartla: liderlik eden kimse; tüm iktidara sahip kimse değil,

tek başına karar veren biri değil. Şunlardan başka bir şey değilim ben: Ben, bir liderim, ama hiç bir şekilde, tek adam yönetimiyle tüm iktidarı elimde tutuyor değilim.

Gazeteci: Muhalefete izin vermiyorsunuz!

Başkumandan Fidel Castro: Ben değil... bunun benimle ilgisi yok. Zaten doğru değil bu. Neden 'siz' diyorsunuz? Bir devrimci sürecimiz var, bir Devrim, bir Parti, bir Parti programı ve liderlik var. Devrim içinde muhalefet olabilir. Partimizde muhalefete ve tartışmaya izin vardır; toplantılarımızda halk eleştiri yapabilir, muhalefet edebilir. Yalnız, bir ilke vardır: azınlık, çoğunluğun isteğine boyun eğmek zorundadır. Demokratik merkeziyetçilik diye adlandırılan bir siyasal ilkedir bu. Birleşik Devletler halkı bu deyimlere aşina değil pek, burda tumturaklı konuşmak ya da Birleşik Devletler halkının anlamayacağı sözcükleri kullanmak istemiyorum.

Gazeteci: İzninizle somut örnekler vereyim. Gazeteleriniz, radyonuz, televizyonunuz, filmleriniz devlet kontrolu altında! Halk, toplantılarında, kongrelerinde muhalefet gösterebilir, ama kamu haberleşme organlarında muhalefete izin verilmiyor. Neden —yani madem ki herkesin durumundan hoşnut olduğuna kuvvetle inanıyorsunuz, neden? Bir de, durumu değiştirmek isterseniz, bunu yapabilirsiniz sanırım.

Başkumandan Fidel Castro: Muhalefete izin vermiyoruz, ha? Birleşik Devletler tarafından örgütlenen 18 yıllık karşı devrim yetmez mi? Devrime muhalefet yok diyen kim? Birleşik Devletler muhalefet etti —basınıyla, radyosu ve televizyonuyla ve binlerce karşıdevrimcisiyle muhalefet etti.

Gazeteci: Ama ben sizin ülkenizden söz ediyorum.

Başkumandan Fidel Castro: Devrimciler burada, bu tarafta. Muhalefet, öte yanda, Florida Geçidinin öte yanında. Bir hayli muhalefet oldu— bu yokumsanamaz.

Gazeteci: Bana halkın sosyalizmi istediğini söylüyorsunuz, ülkenin bu durumundan hoşnut olduklarını söylüyorsunuz. İyi, güzel, size inanıyorum. Öyleyse, neden gazetelerde, muhalefet gösterilmesine ya da bir muhalefet gazetesine izin vermiyorsunuz? Radyoda, televizyonda muhalefet yok?

Başkumandan Fidel Castro: Halka başvurmanız gerek. Bu, görece bir şey, çünkü, örneğin Birleşik Devletlerde gazetelere sahip olan kim, kime ait gazeteler?

Gazeteci: Çok sayıda değişik kişilerindir gazeteler. Çoğu kez editörler, gazete sahiplerinin siyasal görüşüne bağlı kalmazlar. Çeşit çeşit gazete, dergi var — yeraltı olsun, yerüstü olsun.

Başkumandan Fidel Castro: Ama hepsinin — her bir tekinin sahipleri var. TV istasyonlarının sahibi var, ya bireyler, ya da büyük kuruluşlara ait her biri; radyo istasyonlarının sahipleri var; dergilerin, gazetelerin sahipleri var. Şimdi, size soruyorum, sizin televizyon istasyonunuzun yöneticileri isterlerse sizi işinizden çıkarabilir ve bir başkasını alabilir mi? Çalıştığınız televizyon istasyonunda patron kim. Birleşik Devletlerdeki her bir gazetenin patronu kim? Malsahibi.

Gazeteci: Hayır, malsahipleri değil. Genellikle, editörler, birey olarak editörler. Halkın sahibi bulunduğu gazeteler de var, ve gazete malsahibinden ayrı bir görüşe sahip.

Başkumandan Fidel Castro: Ama gazete, patronun atadığı bir editör tarafından ya da malsahibi tarafından çıkarılır. Editörü atayan kim? Malsahibi.

Gazeteci: Şart değil.

Başkumandan Fidel Castro: Şirket.

Gazeteci: Her zaman değil. Kimi vakit bir kurul, kimi bir grup, hem, bir de, yönetim kurulu gazeteciyi işten çıkarabilir. Ama Küba'ya dönebilir miyiz?

Başkumandan Fidel Castro: Bir malsahibi.

Gazeteci: Amerikan gazetelerine geçmeden önce soruya dönebilir miyiz?(*)

Başkumandan Fidel Castro: Birleşik Devletlerdeki gazeteleri değiştirmeyi tasarlamıyorum — hayır hiç öyle bir niyetim yok. Küba'da, malsahibi olan, halktır. Şimdi, halka sorun bakalım gazetelerinin karşıdevrimi oluşturmada kullanılmasına izin verirler mi.

Gazeteci: Bir yerde bir öğrencinin, ya da bazı öğrencilerin, şunun bunun değişmesini istediklerini söyleyebilecekleri bir muhalefet gazeteleri olmasını istemeyeceklerine inanamam. Ve bu, yasalarınıza aykırı.

Başkumandan Fidel Castro: Bak Barbara, biz, sizinle aynı kavramlara sahip değiliz. Doğal olarak, bizim basın özgürlüğü kavramımız, sizinkinden farklı, ve size bunu açık yüreklilikle söylüyorum, çünkü gizleye-

---

(*) Gazetenin bu sorusu şöyle: Before ve change American papers, could we get back to the question? Aynen çevirmek gerekirse, 'Amerikan gazetelerini değiştirmeden önce soruya dönebilir miyiz?' demişti gazeteci. Bence bir dil sürçmesi. Görüşme çevirmen aracılığıyla yapılmıştır. Ancak, kanımca Castro İngilizce anladığından espri yapmış. (Ş.Y.)

cek hiç bir şeyim yok. Burada, sosyalizme karşı bir gazetenin çıkarılıp çıkarılmayacağı sorulsa, açıkça söyleyelim, cevabımız hayır olacaktır. Hükümet, Parti ve halk buna izin vermeyecektir. Bu anlamda sizin Birleşik Devletlerdeki basın özgürlüğü yok bizde, ve bunun böyle olmasından hoşnutuz. Sizin Birleşik Devletlerdeki ticari propaganda ve skandallardan yok bizde. Kitle haberleşme araçlarımız Devrime hizmet eder. Şimdi. Devrim, gelişmekte olduğu sürece, ve Birleşik Devletler tarafından desteklenen bir karşıdevrim, Küba'ya karşı bir düşmanlık olduğu sürece — bu mücadele var oldukça, Devrime karşı olan hiç bir gazetenin yayınlanmasına kesinlikle izin vermeyeceğiz.

Hem, kim finanse edecek böyle bir gazeteyi? Söyler misiniz? CIA mı yoksa?..

Gazeteci: Her şeyin CIA'dan çıktığına inanıyormuşsunuz gibi geliyor bana bazen.

Başkumandan Fidel Castro: Ee, CIA'nm yıkım, cinayet, karşıdevrim ve espiyonaja ayrılmış beş milyar dolar parası var. Çok para bu. CIA'nın parası, bizim ihracat gelirinden daha çok para harcıyor her yıl. Siz de benim CIA'yı düşünmememi istiyorsunuz. CIA, on yılı aşkın zamandır, Küba Devriminin liderlerini öldürme planları hazırladı, siz de benim CIA'yı düşünmememi istiyorsunuz. Yalnız ben değil, bütün dünyadaki insanlar CIA'yı düşünüyor.

Gazeteci: Sizce ne zaman... ya da CIA'nın size yaptığı son saldırıya ilişkin ya da diyelim son sizi öldürme planına ilişkin delilleriniz var mı?

Başkumandan Fidel Castro: CIA'nın kuşkusuz ve açıkça parmağı olan son plan, 1971 yılında Şili'ye yaptığım gezi sırasında uygulandı — bu kuşkusuz çünkü, CIA'ya çok yakından bağlı kişiler tarafından uygulanmıştı

ve silahlar Bolivya'daki ABD Elçiliği aracılığıyla sevkedilmişti. 1971 Kasımında, Halk Birliği Hükümetini ziyaret ettiğim zamandı. O unsurlar çok aktifti. Venezuella gazetecilerinin evraklarını kullandılar ve bazıları Bolivya'daki ABD elçiliği aracılığıyla olmak üzere değişik silahlar sevkettiler. Teleskopik mercekli tüfekler, makinalılar vb... İçinde silah monte edilmiş bir televizyon kameraları bile vardı. Tam karşıma yerleştirilmişti. şu kamera gibi, ama vurmadılar. Bir apartmanda da silahlar vardı ama onları da ateşlemediler — bir korku unsuru bir demoralizasyon egemendi hep.

Sonra Peru'ya gideceğimi öğrendiler, bir teknik görüşme için uğrayacaktım oraya — oraya gelmeye çalıştılar. Ekvator'da da bir teknik görüşme yapacaktım, hemen onu da öğrendiler, ve saldırıyı orada da denediler. Bildiğim kadarıyla bu son operasyonlarıydı, ama bu 1971 yılındaydı.

CIA'nın planları on yıldan fazla sürdü ve ne zaman durduruldu, bilmiyorum. Çok değişik operasyon yöntemleri var. Bazen doğrudan operasyon yapıyorlar; bazen az çok CIA'nın çizgisini izleyen terörist örgütler kanalıyla. Direkt ve endirekt yöntemler kullanıyorlar. CIA'nın planlarını durdurup durdurmadığını bilmiyorum, emin değilim. CIA'dan, planlarının durdurulduğunu bildiren bir haber almadık, Birleşik Devletler Hükümetinden de on yılı aşkın bir süreyi Devrimin liderlerini katletme tuzakları hazırlamaya harcadığı için özür dileyen bir haber de almadık gerçi. Senatonun soruşturma yapmasına ve CIA'nın planlarının küçük bir kısmını doğrulamasına karşın, hiç bir ABD yönetimi bu yapılanlardan ötürü Küba Hükümetinden özür dilemedi.

Gazeteci: Şimdi, Jimmy Carter'ın ve CIA'nın yeni müdürünün yönetiminde de sizi öldürme buyruklarının verilmekte olduğu kanısında mısınız?

Başkumandan Fidel Castro: Yeni CIA müdürünü tanımıyorum; sınıf arkadaşım değildi; askeri okulda da birlikte okumadık. Carter onu benden iyi tanır herhalde. Ama, eğer Carter'ın böyle planları var mı diye sorsaydınız, size içtenlikle şunu söyleyebilirim, benim tanıdığım kadarıyla, hiç sanmıyorum.

Gazeteci: 1971 yılında Richard Nixon başkandı, o zaman da gene... yani kanınızca Nixon size saldırı buyrukları veriyor muydu?

Başkumandan Fidel Castro: Nixon bir başka alem. Nixon'ı Carter'a kıyaslayamayız. Nixon çok şeyler yaptı: Giron olayında parmağı vardı, Allende hükümetinin devrilmesinde de parmağı vardı. CIA aktif rol oynadı, Pentagon da. CIA'dan söz ediliyor, ama Pentagon'u ağzına alan yok. Pentagon Şili ordusuyla ilişki içindeydi. Bütün o karşıdevrimci plan, Allende'nin katline yol açtı. Şimdi, soruyorum, bütün bunlardan sorumlu olan kim? Birleşik Devletler Hükümeti, CIA ve Pentagon. Bu olay Nixon'un yönetimi sırasında ve Nixon rızasıyla, onayıyla oldu. Bu yüzden, Nixon, gözü dönmüş bir adamdır. Vietnam'la görüşmeler yapıldığı dönemi hatırlıyorum. Birleşik Devletler ne zaman bir şey koparmak istediyse bombaları yağdırdı. B-52'lerin bombalarını hiç unutmayacağız. Paris görüşmeleri sırasında Birleşik Devletler, Viyetnam'ın durumunu sarsmak (zayıflatmak) için yüzlerce B-52 seferi yaptı. Nixon'dan herşey beklenir. Sizler de bunu çok iyi biliyorsunuz.

Gazeteci: Kanınızca Nixon sizin öldürülmeniz için buyruk vermiş midir, ya da size karşı yapılan katliam girişimlerini özellikle onaylamış mıdır?

Başkumandan Fidel Castro: Bak Barbara, mekanizmanın nasıl işlediğini bilmiyorum; Birleşik Devletlerde cinayet buyruklarını nasıl veriyorsunuz, bilmiyo-

rum; mekanizmayı bilmiyorum, buyruk yazılı mı oluyor, yoksa CIA müdürüne sözlü olarak mı veriliyor, doğrudan mı, dolaylı mı söyleniyor, bilmiyorum. İşte bunu bilmiyorum. Ama kesinlikle söylüyorum ki, katliam planları yapıldı, Nixon haberdar edildiyse, o planları değiştirmedi.

Gazeteci: Devrim öncesi, dağlarda yaşadığınız günler üzerine konuşmak istiyorum.

Başkumandan Fidel Castro: Yani Devrim sırasında demek istiyorsunuz.

Gazeteci: Yani devrim sırasında, başarınızdan önce, zaferinizden önce. (before your victory)

Başkumandan Fidel Castro: Our victory (bizim zaferimiz).

Gazeteci: İngilizce konuşuyorsunuz, farkındasınız değil mi?

Başkumandan Fidel Castro: Biraz konuşurum. Benim zaferim dersem, benim zaferim değil o. My victory değil, bizim zaferimiz, ortak bir zafer.

Gazeteci: Ülkenizin zaferi (Your country's victory)

Başkumandan Fidel Castro: Our people's victory (halkımızın zaferi.)

Gazeteci: Çevirmene ihtiyacınız yok.

Başkumandan Fidel Castro: Bazen. Çoğu kez.

Gazeteci: Sözlerimi anlıyorsunuz.

Başkumandan Fidel Castro: Most of times. İngilizce böyle mi söylenir, doğru mu?
Çevirmen: Evet.

Gazeteci: En mutlu günlerinizin dağlarda geçtiğini okudum.

Başkumandan Fidel Castro: Sanırım bir bakıma, en mutlu günlerimdi onlar. Çünkü, mücadele, çok ağır bir mücadeleydi, yaşama koşulları çok güçtü. Ölüm kalım mücadelesi sürdürüyorduk.

O koşullar içinde, insan kendinde varolan şeylerin en iyisini, en iyi niteliklerini ortaya çıkarıyor bana kalırsa. Savaşta karşılaşılan riskler, gösterilmesi gereken gayret... ve elbet, o vakitler her şey daha sadeydi. Bir de, ben, hareket içinde, çalışırken çok rahat hissediyorum kendimi — belki bu, çok hareketli bir kişi olduğumdandır. Faal bir insanım. O safhanın birçok siyasal ve örgütsel yönleri vardı, o yönde çalışmalar vardı, ama hareketlilik de vardı. Bu yüzden sanıyorum hepimizin en iyi dönemi o dönemdi. Sonra hayat değişti: pek fazla hareketlilik gerektirmeyen hükümet yükümlülüğü ve daha değişik yükümlülükler çıktı: daha çok yazı-çizi, toplantılar... değişik bir yaşantı.

Elbet bu, şimdiki yaşantımın hareketsiz olduğu anlamına gelmez. Şu bizim kurumlaşmış yaşantımızda yapılacak işler, itilimler nelerdir? Devrimin işleri vardır, halk için yapılması gereken işlerin itilimi, hareketliliği vardır.

Biz, kendi özel yaşantılarımızdan değil, Devrimin işlerinden doygunluk kazanırız, onlarla mutlu oluruz. Daha önceki safhada, yaşantılarımız — en azından bana göre— yönetime başladıktan sonraki dönemden daha ilginçti.

Gazeteci: En kötü dönem hangisiydi sizce; en karanlık dönemimiz hangisiydi?

Başkumandan Fidel Castro: Ne anlamda? Savaş sırasında mı, yoksa iktidara geldikten sonra mı?

Moncada garnizonuna yapılan saldırıda, yenildiğimizde —diyelim işlerimiz ters gittiğinde, büyük terslikle karşılaştığımızda— çok zor dakikalar yaşadık. Yoldaşlarımızın çoğu öldü, yalnızca küçük bir grubumuz hayatta kaldı, onların da bazıları tutuklandı. Çok acı günlerdi onlar.

Hapisane... hapisaneyi iyiye kullandık: orada çalıştık, okuduk, geleceğin planlarını yaptık. Elbet yaptığımız işten kesinlikle emindik, ne yaptığımızı çok iyi biliyorduk ve gerekeni yapmaya hazırdık — azimliydik de. Sabırlıydık.

Daha sonra, bir acı dönem daha yaşadık, ikinci bir terslik. Granma'ya girişimizden üç gün sonra düşman ani bir baskın yaptı ve güçlerimizi bütünüyle parçaladı. Onlar da zor günlerdi, çok zor anlardı. Bu konuda, bu olayların olduğundan o anların yaşandığından öte bir şey söylemek istemiyorum.

Sonra gene bir araya geldik. Benimle birlikte iki kişi ve yalnızca iki silahımız vardı. Daha sonra Raul'la buluştum; yanında birkaç adam ve beş silah vardı. Topu topu yedi silahımız oldu. İşte o vakit yüzümüz güldü, kazanacağımızdan emindik. Öyle de oldu.

En güç iki dönem —yalnız benim için değil, bütün yoldaşlar için— şu ikisiydi: Moncada'yı izleyen terslik ve Granma'yı izleyen terslik. Bunlar kadar acı ya da zor başka bir dönem hatırlamıyorum.

Gazeteci: Ağlayacak olsanız, sizi ne ağlatır?

Başkumandan Fidel Castro: Ne olsam?

Gazeteci: Ağlayacak olsanız, sizi ne ağlatır?

Başkumandan Fidel Castro: Herkes, şu ya da bu nedenle hayatında birkaç kez ağlar. Çok sevdiğiniz biri ölünce ağlarsınız; kimi zaman, tarihsel bir günde halkın heyecanından ağlarsınız. Heyecanlı anlar pek çok-

tur. Gözyaşlarını saklamak zorunda olduğum zamanlar vardır gerçi ama, öyle kolayca ağladığımı söyleyemem.

Muslukları açmak dedikleri ağlamaya — tümüyle duygusal ağlamalara gelince— bilmem; uzun zamandır böyle bir deneyim yaşamadım.

Gazeteci: Yalnız bir adam mısınız?

Başkumandan Fidel Castro: Ne anlamda? İktidar yalnızlığı mı?

Gazeteci: Eh, bazen yönetiminiz sırasında... çoğu kez zirvesindesiniz, dağın tepesinde.

Başkumandan Fidel Castro: Tekbaşınalıktan nefret ederim. Issızlıktan nefret ederim.

Gazeteci: Yani yalnız olmaktan demek istiyorsunuz?

Başkumandan Fidel Castro: Evet, evet.

Gazeteci: Neden?

Başkumandan Fidel Castro: Belki insanoğlunun beraberliğe ihtiyacı olduğundandır. İnsanın, toplumsal bir hayvan olduğunu söyleyen Aristo'ydu sanıyorum. Herhalde ben o türdenim.

Gazeteci: Hapishanede tek başınıza hücreye kapatıldınız mı?

Başkumandan Fidel Castro: Evet, evet. Aylarca tek başıma kaldım. Hücrede. Sivrisineklerle birlikteydim, ve hücrem, hapisanede ölenlerin cesetlerini gömülmeden önce beklettikleri yerin tam önündeydi. Arada bir bir ceset katılırdı bana ve her gün, milyonlarca sivrisinek. Ama hep, bir kitap olurdu elimde. Şu kitap, bu kitap. Okudum, yorulmadım. Tekbaşınalıktan nefret ediyor olmam ona dayanamayacağım anlamına gelmez.

Gazeteci: Kendinize ayırdığınız zamanlar, dinlenme saatleriniz var mı?

Başkumandan Fidel Castro: Evet, elbet var. Bu doğal değil mi.

Gazeteci: Ne yaparsınız o saatlerde?

Başkumandan Fidel Castro: Pek çok şey: Okurum, spor yaparım, dalgıçlık yaparım, film izlerim, dostlarla konuşurum, gazetecilerle görüşürüm (gülme). Pek çok şey yaparım.

Gazeteci: Devrim olduğunda 34 yaşındaydınız. Şimdi 50 yaşındasınız.

Başkumandan Fidel Castro: Küçük bir yanlış var sanırım, Devrim 1 Ocak 1959 günü oldu. Sanırım 32 yaşındaydım.

Gazeteci: Devrim olduğunda 32 yaşındaydınız. Şimdi 50 yaşındasınız.

Başkumandan Fidel Castro: Şimdi elli yaşındayım tahminlerime göre.

Gazeteci: Sizin tahminleriniz konusunda bazı kuşkular var...

Başkumandan Fidel Castro: Evet, biliyorum, ama içlerinde en az övünçlü olanlar benim rakamlarım. Bazıları daha genç olduğumu söylüyor, çünkü... ama ben elli yaşındayım, ve bundan memnunum.

Yarım yüzyıl yaşayacağım hiç aklıma gelmezdi, hiç!

Gazeteci: Sahi mi?

Başkumandan Fidel Castro: Gerçekten düşünme-

dim bunu. Geleceğime ilişkin uzun vadeli planlar yapmadım hiç.

Gazeteci: Elli yaş bir erkek için olgunluk çağıdır. Şimdi, o vakitkinden çok farklı hissediyor musunuz kendinizi?

Başkumandan Fidel Castro: 32 yaşındayken cahil bir delikanlı olarak görüyorum kendimi.

Gazeteci: Hükümetin zaferi sırasında cahildiniz, ha?

Başkumandan Fidel Castro: Evet, öyleydim.

Kendime bakıyorum... Şimdi sahip olduğumuz deneyimlerle o zamanki deneyimlerimizi karşılaştırınca, hepimiz, o dönemde cahil delikanlılar olarak görüyoruz kendimizi.

Elbet, ne yaptığımız, ne yapmak istediğimiz konusunda bir fikrimiz vardı; ve, elbet, fikirlerimizin temelde geçerli olduğu görüldü. Ancak, şimdiki deneyimlerimizle, 18 yıl önceki deneyimlerimizi karşılaştırdığımızda, o vakitler kendimizi cahil gençler olarak görüyoruz.

Şimdi biraz daha çok deneyimimiz var; ama on yıl daha yaşarsam, altmış yaşına gelsem, ellimdeyken son derece cahil olduğumu söyleyeceğim.

Gazeteci: Son bir sorum var. Şu sakalınızı hiç traş edecek misiniz?

Başkumandan Fidel Castro: Neye karşılık? Ablukanın kaldırılmasına karşılık mı? (gülme)

Gazeteci: Evet, siz sakalı kesin, ablukayı kaldıracağız. Bu olayın Amerika'ya ambargoyu kaldırtacağını sanmam...

Başkumandan Fidel Castro: Ee, ama belki gene Gil-

lette marka traş bıçakları ithal ederiz, değil mi? Bilmem hala Birleşik Devletlerde yapılıyor mu bu bıçaklar.

Neden sakal bıraktık, biliyor musunuz? Çünkü traş bıçağımız yoktu. Ama gün geldi, gerilla, sakalıyla tanınmaya başlandı. Bir ajanın aramıza katılması daha güçtü böyle olunca, çünkü sakalının uzaması için aylarca beklemesi gerekiyordu. Bu yüzden, yararlı bir işlevi vardı sakalın, ve sonunda simge haline geldi.

Devrimin zaferinden sonra çoğu traş olmaya başladı. Sonra orduda erkeklerin traş olması kuralı kondu. Azar azar, giderek, sakallı kalan birkaç kişiden biri oldum, ve bunu sürdürdüm.

Ama ne olur? Saçlar ağarmaya başladığında, sakaldan başlar, sakal da daha çok göze çarpıyor... Bu yüzden, sakalım tümüyle ağarıncaya dek beklemeyi düşünüyorum. Ondan sonra karar vermek zorundayım: boyamak mı, kesmek mi.

Gazeteci: Ve ülke oy verebilir...

Başkumandan Fidel Castro: Ülke mi dediniz? Bu son derece kişisel bir konu. İnsan haklarını unutuyorsunuz! (gülme).

Gazeteci: Afrika üzerine konuşabilir miyiz? Dışişleri Bakanlığımız, Angola'da 10, 15 bin asker ve sivil bulunduğunu tahmin ediyor. Sanırım siz, 5 bin sivil var diyorsunuz.

Başkumandan Fidel Castro: Ben mi? Nerede söyledim bunu?

Gazeteci: Bana verilen bilgi böyle.

Başkumandan Fidel Castro: Hayır, ben böyle bir şey söylemedim.

Gazeteci: Bize söyleyebilir misiniz, şimdi kaç tane asker ya da danışmanınız var Angola'da?

Başkumandan Fidel Castro: Hayır, size bunu söyleyemem; Söylemeyeceğim. Size bunu söylemeyeceğim.

Ancak, şu kadarını söyleyebilirim: Dışişleri Bakanlığının verdiği rakamlar çok yanlış. Ford'la Kissinger döneminde, doğru rakamlar veriyorlardı. 12.000 var dediler —gerçekten de bir ara, 12.000 den bile fazlaydı. CIA bilebilir— CIA'yı küçümsemiyorum. Onlara karşı adil araçlarla mücadele etmiş olmamız, bazı başarılar da sağlamış olmamız, düşmanımızı küçümseyeceğimiz anlamına gelmez.

Sanırım rakamı biliyorlar — ama seçim kampanyası nedeniyle, ve prestij açısından susuyorlar.

Size söyleyebileceğim bir şey daha var, savaş sona erdiğinde biz —Angola Hükümetinin isteğine uygun olarak— hemen Küba'lı askeri personeli, Angola Hükümetinin isteklerine uygun bir program dahilinde çekmeye başladık.

Her şey programlanmıştı: Askeri personelimizi azalttık, sivil personelimizi —doktorları, mühendisleri, her alandaki teknisyenleri— Angola'nın yeniden kurulmasında yardımcı olmak üzere arttırdık. Şimdi birkaç bin sivil teknisyenimiz var orda.

Savaşın sona ermesinden geçen Nisan'a kadarki dönemde askeri personelimizi azalttık. Nisanda. Fransa ve Morako'nun, Zaire'nin iç işlerine karışması üzerine —ki bu Angola için bir tehlike yaratıyordu— askeri personelimizi çekmeyi durdurduk ve o günden beri, olayların nasıl gelişmekte olduğunu izlemeye koyulduk.

Gazeteci: Günün birinde Afrika'nın tümünün komünist olacağı kanısında mısınız?

Başkumandan Fidel Castro: Evet, bu kanıdayım; bundan ne anlıyorsunuz? Komünisten? Komünist demeyelim. Komünist demekle ne anlatmak istediğinize

bağlı bu. Bütün Afrika'nın Marksist-Leninist olacağını söyleyemem, çünkü, İslam dininin derin dinsel etkileri altında olan Afrika ülkeleri var, bu inançlar onların siyasal felsefesine etki eder.

Yani, eğer Afrika'nın tümünün günün birinde sosyalist olup olmayacağını soruyorsanız, evet derim, Afrika'nın tümünün bir gün sosyalist olacağına kesinlikle inanıyorum. Dahası, Afrikanın bir bölüğü şimdiden çalışıyor, bir sosyalist süreci yaşıyor —ve bu Afrika'nın büyük bölümlerinde oluyor. Bazı ülkeler, Marksizm-Leninizm ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirecekler bunu. Bazıları İslam ilkelerine uygun olarak yapacaklar; ve kim bilir, birkaçı da Hristiyan ümanizmi ilkelerine göre yapacaklar. Ama ekonomik ve sosyal alanda, bütün Afrika sosyalist olacaktır, çünkü başka seçenek yoktur; seçenek yok: kapitalist yolu izlemeye devam edeceğini düşünmek hayal olur.

Birkaç Avrupa ülkesi o yolu izleyebildi; bu süreç İngiltere'de başladı, Fransa'da devam etti, daha sonra Birleşik Devletler de aynı yolu tuttu, ve daha sonra Japonya'da gelişti — böylece, bu ülkeler gelişmiş teknolojiyle üretim alanında büyük ilerlemeler kaydettiler, büyük servetler yığdılar. Dünyada daha başka sanayi alanları yokken, kapitalizm yoluyla gelişme kaydetmeyi başardılar, ama Afrika ülkeleri bunu yapamaz.

Afrika korkunç derecede az-gelişmiştir (geridir); sağlık koşulları korkunç; 100.000 kişiye tek bir doktorun düştüğü ülkeler var. Çoğu ülkede üniversite yok, ya da yalnız birkaç öğrenci var. Eğitim ve sağlık durumu korkunç.

Bu ülkeler, yeni sömürgecilik yolu dediğimiz, kapitalist biçimi, anarşik gelişme kaydetmeyi düşünme lüksüne kendilerini kaptıramazlar — yabancı yatırımcıların, ülkenin doğal kaynaklarını eline geçirmesini sağlayan bir yöntemdir bu.

Bu ülkelerle yabancı şirketler arasında anlaşmalar yapılabileceği olasılığını yadsımıyorum; ama doğal kaynaklarının temel kontrolu, o ülkelerin elinde kalmalıdır; ekonomik gelişmeleri planlanmalıdır; doğal kaynakları boşa harcanmamalıdır; Ellerindeki son kuruşu doğru olarak harcamak zorundadırlar, ve ekonominin planlanması gerekir. Sosyalist yolu izlemezlerse şimdiki sorunlarını hiç çözemezler. Dolayısıyla, bu, benim neyi yeğlediğim, ne düşündüğüm meselesi değil; daha çok, bir gereklilik meselesi, çünkü başka yolu yok.

Bu yüzden, diyorum ki, günün birinde, Afrika bütünüyle sosyalist olacaktır, yeni sömürgecilik orada başarısızlığa uğrayacaktır.

Kolonyalizmin daha şimdiden geride bıraktıkları gerçekten çok önemli. Kolonyalizm, kapitalizmden doğmuştur. Kapitalizmin ve kolonyalizmin ne izler bıraktığını herkes kendi gözüyle görmelidir. ABD yurttaşlarının bu ülkelerde neler olup bittiğini öğrenmesi iyi olur. Eğer —önyargısız bir yaklaşımla— söylediklerim üzerine biraz kafa yoracak olsalar benimle aynı sonuca varacaklardır.

Bu ülkeler, Fransa'daki, Pariste, Londra, New York ya da Birleşik Devletlerdeki yaşantıyı süremezler, güçleri yetmez. Belli bir yaşama biçimi, ve büyük servet sahibi —çok kötü dağıtılmış bir servet elbet; çok kötü dağıtılmış!— bir toplum yarattınız. Kötü dağılan ama çok büyük bir servetiniz var.

«Amerikan yaşama biçimi»nin, Afrika için, Hindistan, ya da Çin için örnek bir yaşama biçimi olacağını sanıyor musunuz? Düşünün bir kez, her Çinlinin bir otomobili olsa, her Hintlinin bir arabası olsa, ve eğer. yirmi yıl içinde her Afrika'lınm bir otomobili olsa? Dünyanın petrol rezervleri ne kadar dayanır? Ne kadar?

Sizin için belki de iyi —sizin iyiyi tanımlamanıza göre iyi yani— bir toplum yarattınız, ama bu çözüm de-

ğil, ve bu toplum biçimi dünyanın gelişmemiş ülkeleri için, Latin Amerika, Asya ve Afrika için model olamaz. Bu bir gerçektir.

Gazeteci: Kanınızca Afrika gelecek 20, 25 yıl içinde sosyalist olacak mı?

Başkumandan Fidel Castro: Mümkündür. Hatta, evet bile diyebilirim, çünkü, bakınız, Cezayir'i alalım: sosyalizmi geliştiriyor ve sağlam temelleri var. Libya sosyalizmi kurmaya çalışıyor; Etyopya sosyalizmi kurmaya çalışıyor; Mozambik sosyalizmi kurmaya çalışıyor; Angola sosyalizmi kurmaya çalışıyor; Dahomi sosyalizmi kurmaya çalışıyor; Guinea-Bissau...

Gazeteci: Ve siz onlara yardım ediyorsunuz.

Başkumandan Fidel Castro: Elimizden geldiğince. Ne yazık ki fazla bir şeyimiz yok.

Ama, şimdi, şunu merak ettim; gelecek yıl, savaş uçakları, savaş gemileri, atom bombaları, kitle imhası için laser sistemlerine 112 milyar dolar harcayacaksınız. Bu paranın yarısıyla neler yapılabileceğini düşünün bir! O paranın yarısıyla, on yıl içinde, bütün gelişme sorunları çözülebilir; yani, o paranın yarısıyla, on yılda...

Gazeteci: Bunu Sovyetler Birliğine de söylüyor musunuz?

Başkumandan Fidel Castro: İzin verirseniz sözlerimi tamamlayacağım. On yıl içinde, dünyanın en yoksul 100 ülkesinin — Hindistan'ı saymıyoruz elbet — sorunları çözülebilir; Hindistan'ın sorunlarını çözmek için ne kadar paraya ihtiyaç olduğunu bilemem. Bütün bu para nereye harcanıyor?

(Gazetecinin önceki sorusuna cevap olarak) Ben

mi? Sovyetler Birliğiyle bu konuda konuşmaktan zevk duyarım. Onlarla biz aynı şeyleri düşünüyoruz.

Gazeteci: Angola'daki birliklerinizi çekecek misiniz?

Başkumandan Fidel Castro: Sonsuza dek orda kalacak değiller. Hiç böyle bir niyetimiz olmadı — kimseye bu konuda söz verdiğimizden değil. Angola'nın ve onun hükümetinin çıkarları birliklerimizin çekilmesini gerektiriyorsa, bu yapılır. Demek istiyorum ki, bu sorunu yalnız Angolalılarla ve Angola Hükümetiyle tartışabiliriz. Bu sorunu Birleşik Devletlerle tartışamayız, ve tartışmayacağız.

Angola'da askeri personelin sonsuza dek kalmasının ne anlamı olabilir? Onun görevi, Angola ordusu örgütlenir ve eğitilirken, Angola'yı, dış saldırılara karşı korumaktır. Angola ordusu şimdi örgütlenme ve eğitilmekte, ve bir gün gelecek, kendisini Güney Afrika'ya ya da herhangi bir emperyalist plana karşı savunmak için bizim desteğimize ihtiyacı kalmayacak.

Tek neden bu. O askeri personeli Angola'da tutmakla bizim ne çıkarımız olabilir? Anlamsız bir şey olurdu bu. Bize pahalıya geliyor; gayret ve fedakarlık gerektiriyor.

Gazeteci: Her şeyden önce, neden Angola'da bulunuyorsunuz? Ve Sovyetler Birliği sizin oraya girmenizi istedi mi?

Başkumandan Fidel Castro: Size bir şey söyleyeyim. Eğer Sovyetler Birliğini tanısaydınız, onları iyi tanısaydınız, Küba'dan, Angola'ya tek bir adam bile göndermesini isteyebileceği aklınızdan geçmezdi. Böyle bir şey, onların Küba'yla ilişkilerine ve kendi tavırlarına tümüyle ters düşer. Böyle bir karar ancak bizim Partimiz ve hükümetimiz tarafından, Angola Hü-

kümetinin isteğine cevap olarak, kendi isteğimizle alınabilirdi.

Bu, her vakit böyle olmuştur. Hiç bir şey uydurmaya gerek yoktur. Sovyetler Birliğinin bizim oraya gitmemizi isteyip istemediğini soruyorsunuz? Sovyetler Birliği bizim oraya gitmemizi istemedi. Böyle bir istek öne sürmedi. Bu konuda tek bir sözcük söylemedi. Küba'nın kendi öz kararıydı bu.

CIA, arada bir bir şeyler öğrenen CIA bile bu konuda bazı şeyler yazdı. Sanırım o da söylediklerimi onaylıyor.

Gazeteci: Afrika'daki başka ülkelere de birlikler gönderecek misiniz?

Başkumandan Fidel Castro: Bakınız, Küba'nın Afrika'daki rolü sivil niteliktedir, askeri değil.

Uzun zamandır, birçok ülkeye yardım etmekte, onlara teknik yardım, sivil yardım ve özellikle doktor göndermekteyiz. Bu ülkelerin sayısı giderek artmakta. Afrikanın pekçok ülkesinde doktorlarımız var. Yani, her şeyden önce, Afrika ülkelerine verdiğimiz destek, sivil destektir. Zaman zaman silahlı kuvvetleri örgütlemede yardımcı olmak üzere askeri danışmanlar göndermemiz istendi — küçük bir askeri danışmanlar grubu, birkaç kişi ya da birkaç düzine uzman — biz de gönderdik. İlgili hükümetler bunu istediklerinde yani.

Angola, askeri birlik gönderdiğimiz ilk ülke. Her şeyi albaştan edip uzun uzun anlatmak istemiyorum, ama isterseniz, anlatırım.

Bağımsızlık mücadelesine başladığından beri MPLA ile ilişki içindeydik, ona yardım ettik. Bağımsızlığı kazanma noktasına gelindiğinde, Angola halkını bağımsızlıklarından yoksun bırakma girişimi yapıldı. Böyle oldu. CIA işin içindeydi — yani, CIA değil: Birleşik

Devletler Hükümeti, Zaire merkezli bir hareketin örgütlenmesinde — ünlü FNLA — arkadaşınız Mabuta'yla — sizin arkadaşınız değil: Birleşik Devletlerin bir dostu — evet, bu hareketin örgütlenmesinde milyonlarca dolar harcadı Portekizliler de çekilmeden önce bir başka karşıdevrimci hareket örgütlediler: UNITA. Güney Afrika, MPLA'nın zaferini engellemeye kararlıydı. Ona uzun zamandır yardım etmekteydik, silah ve askeri uzmanlar göndermekteydi.

Kimsenin yadsıyamayacağı bir tarihsel gerçek var. Biz, ilk askeri birliği, Güney Afrika birliklerinin 23 Kasım 1975 günü tanklarla toplarla kuşatmasından sonra gönderdik. Yıldırım gibi, Nazi stili, vahşi stili — başka türlü tanımlanamaz bu saldırı... Böyle kuşattılar. Kendi düzenli ordularını gönderdiler. Burada bir karar vermek zorundaydık. Elimiz kolumuz bağlı, olanları mı izleyeceğiz, Güney Afrika'nın Angola'yı almasını mı bekleyeceğiz, yoksa yardım etmeye mi gayret edeceğiz. 5 Kasım günü, kararımızı verdik, Güney Afrika askerleriyle savaşmak üzere ilk birliğimizi gönderecektik. Bu nedenle bu kararı verdik. Bu gayreti göstermeseydik, Güney Afrika Angola'yı büyük bir olasılıkla alacaktı; o zaman, yalnız Güney Afrika ve Namibia olmayacaktı, Angola'da Güney Afrika'lı ırkçıların elinde olacaktı.

Birleşik Devletlerde bu konuda ne yayın yapıldı bilmiyorum, ama inanıyorum ki, artık siyahlar ırk ayrımının ne demek olduğunu biliyorlar, Afrika'lılara yönelik ayrımın ne demek olduğunu biliyorlar. Birleşik Devletlerdeki siyahlar, Afrika'da gösterdiğimiz gayretin neyi simgelediğini anlayacak ilk kesim olacaktır; Birleşik Devletlerdeki, siyah ve beyaz bütün bilinçli insanlar, Afrika ırkına ve siyah ırka uygulanan ayrımı anlayanlar, ve doğru bilgi elde etmedikleri için bunu daha anlamayanlar, birgün, siyah Afrika halkını

Güney Afrika işgalinden kurtarmak için gösterdiğimiz bu gayreti onaylayacaklardır.

Gazeteci... Birlik gönderir miydiniz?...

Başkumandan Fidel Castro: Size bir şey daha söyleyeceğim. Güney Afrikalıların o kuşatmayı, Birleşik Devletler Hükümetine danışmadan yapmadıklarından hiç bir kuşkum yok. Çok eminim bundan. Adım gibi biliyorum. Kissinger'in ve Ford'un onayı olmaksızın böyle bir serüvene atılamazlardı.

Eğer görüşme yaparsanız, Ford'a sorabilirsiniz bunu. Sorun bakalım bu konuda hiç bir şey biliyor mu. Bakalım doğruyu söyleyecek mi.

Gazeteci: Rodezya'ya birlik gönderecek miydiniz?

Başkumandan Fidel Castro: Bakın, bu konuda bizim ölçütümüz şudur, bağımsızlığın sağlanması, her halkın kendi üstüne düşen görevdir. Her halkın kendi üstüne düşen görevidir. Yani bağımsızlık, dışardan getirilemez. Angola'da durum böyle değil. Kuşatıldığında bağımsızlığını kazanmış ve bir hükümet kurmuş durumda olan Angola'da durum böyle değil.

Rodezya'da, Namibia ve Güney Afrika'da, bağımsızlıklarını kazanacak olan halktır. Biz onlara siyasal ve başka destek verebiliriz, ama Rodezya ve Namibia'nın bağımsızlığını sağlamak için birlik gönderemeyeceğimizi söylemeye gerek bile yok. Bu, temelde kendi haklarına düşen görevdir.

Gazeteci: Güney Afrika'ya birlik gönderir miydiniz?

Başkumandan Fidel Castro: Aynı soru. Güney Afrika'nın kendi halkı olmalıdır. Güney Afrika'nın halkı bu işi...

Gazeteci: Rodezya'ya ya da Güney Afrika'ya birlik göndermezsiniz demek?

Başkumandan Fidel Castro: Elbet, kimseye bir vaadde bulunmak istemeyiz — ne Güney Afrikalı ırkçılara, ne Namibia'dakilere ve ne de Rodezya'dakilere. Bu bir vaad olarak alınmamalıdır. Yalnızca, bu gibi sorunlar karşısındaki fikirlerimiz ve ölçütlerimizin ifadesi olarak: bağımsızlık, başka halklar tarafından gönderilen askeri birliklerin yürüteceği bir yükümlülük değil, her halkın kendi temel yükümlülüğüdür. Anlıyor musunuz?

Size bir şey soracağım.

1777'deki İngiliz saldırısına karşı, Birleşik Devletler halkına Lafayette ve onun Fransız birlikleri yardım etmiş olsaydı, onaylar mıydınız, buna izin verir miydiniz?

Gazeteci: Yardım etseler miydi yani? Onu mu soruyorsunuz bana? Benim kanımı?

Başkumandan Fidel Castro: Demek istediğim şu: Lafayette ve Fransızların Washington ve diğer ABD vatanseverlerine, İngiliz sömürgeciliğine karşı mücadelede yardım etmesi doğru muydu?

Gazeteci: Bununla Küba'nın Güney Afrika'ya birlik göndermesi arasında bir karşılaştırma mı yapmak istiyorsunuz yani?

Başkumandan Fidel Castro: Hayır, hayır, yalnızca tarihi gözden geçirmek, incelemek istiyorum. Lafayette'in heykellerini diktiniz, her yıl, size savaşta yardım ettikleri için Fransızlara teşekkür ediyorsunuz, gene de, şimdi görüyorum ki bir başka ülkenin dünyanın başka bölgelerinde sömürgeciliğe karşı mücadele eden

yurtseverlere yardım etmesi olasılığı karşısında derin tasalara gömülüyorsunuz.

Gazeteci: Bu aynı durum değil, çünkü Afrika üzerine konuşuyoruz.

Başkumandan Fidel Castro: Ne fark var?

Gazeteci: Aradaki fark şu ki, o zamanlar Amerikalı dediğimiz halk, kendisini bir yabancı hükümetten kurtarmak için çabalıyordu. Güney Afrika'da, kendilerini bir yabancı hükümetten kurtarmak için değil, iç-savaşa dönüşebilecek bir şeyi çözmemeye çalışıyorlar. Bizim İç Savaşımızda yabancı birlikler savaşmadı. Ben size birlik gönderip göndermeyeceğinizi soruyorum.

Başkumandan Fidel Castro: Yok, önce ben size bunun iyi olup olmadığını sordum. Bana bir cevap verdiniz.

Şimdi, Rodezya'da ne var? Ne Namibia'da? Bir şey söyleyeyim, neden bu kadar tasalandığınızı anlamıyorum. Size durumumu söyledim. Ne düşünüyorum? Asıl bağımsızlık yükümlülüğü her ülkenin kendi halkı tarafından yerine getirilmelidir (diye düşünüyorum); ama, ABD yurttaşları, bu bağımsızlık hareketlerinde başkalarının yardımcı olacağı olasılığıyla doldurulurken, kendi tarihlerini unutuyorlar. Yalnızca bunu belirtmek istedim.

Siz Güney Afrika üzerine ne tartışmak istersiniz? Sizin Güney Afrika üzerine görüşünüz nedir?

Gazeteci: Bu arada şunu söylemek isterim ki, neden müthiş bir avukat olduğunuzu şimdi anlıyorum.

Başkumandan Fidel Castro: Ne demek istiyorsunuz? Ben sofist miyim yani? Tek tartışmış olmak için deliller mi öne sürüyorum?

Gazeteci: Hayır, avukatların sofist olduğunu söylemiyorum. Yalnız, sanırım çok hazırlıklısınız...

Başkumandan Fidel Castro: Evet, biliyorum. Müthiş bir avukat, burada kötü bir avukat demektir, çok kötü. Çok kötü avukatlık konusunda görüşünüze katılıyorum.

Gazeteci: Hayır, müthiş, müthiş, iyi. İyi bir avukat, iyi bir avukat (gülme).

Şimdi Etyopya'ya askeri danışman gönderiyor musunuz?

Başkumandan Fidel Castro: Etyopya'ya diplomatik personel gönderdik. Etyopya'daki personelimizin hepsi, diplomatik personel olarak seçkin, yetkin kişiler. Yani Etyopya'da askeri danışman falan yok.

Gazeteci: Diplomatik danışmanlarınız ne yapar?

Başkumandan Fidel Castro: Bunlar, devrimci sorunlar üzerine çok deneyimleri olan ve hatta, askeri sorunlarda da deniyimli diplomatik danışmanlardır — bunu yadsımıyorum. Ama Etyopya Hükümeti tarafından tanınmış, kabul edilmiş askeri danışmanlarımız yok orda. Onlara sivil yardım göndereceğiz. Sivil halka yardımcı olmak için kaç doktor gönderebileceğimizi kararlaştıracağız, çünkü otuz milyonu aşkın nüfuslu Etyopya'da yalnız 125 doktor var. Birleşik Devletlerdeki herhangi bir ilçede bile Etyopya'dakilerden çok doktor var. Elbet, hükümetin ihtiyacı olursa, ve elimizden gelirse, Etyopya'ya askeri danışman gönderme hakkımız olduğunu kabul ediyoruz. Yani, ayrıcalığımızdan, gerekirse, Etyopya'ya askeri danışman gönderme imtiyazımızdan vazgeçmiyoruz. Gerçekleri söylüyoruz.

Gazeteci: Bu diplomatik danışmanlar, asker eğitiminde yardımcı oluyorlar mı?

Başkumandan Fidel Castro: Hayır, asker eğitiminde yardımcı olmuyorlar, ama tekrar ediyorum, gerekirse, Etyopya Hükümeti talep ederse ve elimizden gelirse, askeri eğitmen gönderme imtiyazımızı kullanırız.

Gazeteci: Aşağı yukarı kaç danışmanınız olduğunu söyleyebilir misiniz? Duyduğumuza göre şimdi orada yirmi kişi varmış, ve daha 200 kişi bekleniyormuş.

Başkumandan Fidel Castro: Nerede?

Gazeteci: Etyopya'da.

Başkumandan Fidel Castro: Sizi temin ederim ki hayır, o bilgi doğru değil.

Şimdi sana ben bir şey soracağım Barbara, neden bana bu konularda çok ayrıntılı sorular soruyorsun? CIA'ya bedavaya çalışamam. Kendi işlerini kendileri görseler daha iyi olur. Bak, para verseler bile onlar adına çalışmayacağıma göre bedavaya hiç çalışmayacağım demektir.

Gazeteci: Bakın, 20 kişiyle 200 kişi göndermek arasında fark var, ve ben, Amerika'lıların, sizin ilginizin derecesini anlamasını sağlamaya çalışıyorum.

Başkumandan Fidel Castro: Tamam.

Ama bir taşla iki kuş vurmuş olacağız: bilgile...

ABD kamu oyu ve ABC izleyicileri için her şeyi yapmaya hazırım, ama CIA için hiç bir şey yapacak değilim. Ona yardımcı olacak bir şey söyleyecek olsam vicdanım beni rahatsız eder.

Ama size şunu söyleyeyim: Hiç merak etmeyin. Bakın, 20 ile 200 arasında çok büyük bir fark yok, çünkü Etyopya 30 milyonu aşkın nüfuslu bir ülke; kitlelerin işçilerin ve köylülerin büyük desteğini gören, her

tarafa yaygın bir devrim yapmakta olan, feodalizm çağından yeni çıkmış bir ülke.

Dostunuz Haile Selassie — hükümetini uzun süre desteklediğiniz dostunuz — ne yaptı, görüyorsunuz. Öldüğünde, ülkede yalnızca 125 doktor vardı. Birleşik Devletlerin dostları ancak bunu mu bekleyebilirler? Birleşik Devletlerin Üçüncü Dünya ülkelerine yaptığı yardım bu mu — 35 milyon nüfusa 125 doktor?

Size bir şey söyleyeyim: Birkaç hafta içinde, 125 doktor daha gönderebiliriz oraya, çünkü daha şimdiden yılda 1000 doktor mezun ediyoruz, ve her 950 kişiye bir doktorumuz var.

Etyopya'da askeri eğitmenlerimiz yok, ama eğer hükümet talep ederse, ve biz de gönderebilirsek, gönderme imtiyazımızdan vazgeçmeyiz. Bunun iyi anlaşılmasını isterim. Size gerçeği söylemekle sorunuzu cevaplandırdım, ama gerçek, eğitmenleri göndermeye hazır değiliz anlamına gelmez.

Daha birkaç gün öncesine dek Etyopya'da ABD eğitmenleri vardı. Şimdi orada Küba'lı eğitmenler bulunması olasılığı karşısında neden böyle telaşlanıyorsunuz?

Üstelik, ABD tanklarını ve silahlarını kullanmayı da bilmiyoruz.

Gazeteci: Küba danışmanları Zaire'de savaşacak birlikler eğitti mi?

Başkumandan Fidel Castro: Hayır. Kesinlikle hayır.

Bakın, size şunu söylemek istiyorum: Savaş sırasında, Zaireli yurttaşlar, Katanga eyaletindeki Zaire'liler, MPLA ile birliktiler; savaş sırasında, onlarla ilişki vardı. Savaş bittikten beri, bir yılı aşkın zamandır, o Zaire'lilerle başka kontağımız olmadı.

Bu neden böyle? Çünkü, Angola'nın barışa ihtiyacı

olduğu kanısındaydık; ve, Zaire Hükümetinin, Afrika'nın en kokuşmuş, en reaksiyoner, en baskıcı, ve kana susamış ülkelerinden biri olduğunu bilmemize karşın, Angola'nın komşularıyla daha iyi ilişkiler içinde olması gerekiyordu; yeniden kurulması için barışa ihtiyacı vardı. Bu yüzden Zaire kökenli unsurlarla kontak kurmaktan kaçındık — bu politikayı engelleyebilecek bir kontaktan... Hep bu ölçütü esas aldık.

Dolayısıyla, kontak olmadı, eğitim yok, silah yok. Dahası, bütün bu olayların olacağını bile bilmiyorduk, çünkü bu kişiler, Angola'nın doğusunda, binlerce kilometre ötede, dünyanın geri kalan kısmından nerdeyse ilintisi kesilmiş bölgelerde yaşıyorlardı.

Şimdi, biz Küba'lıların, Zaire'de halkı silahlandırmadığımızı, eğitmediğimizi, Zaire'deki bu sorunla hiç bir ilintimiz olmadığını, bunun tümüyle dahili bir sorun olduğunu, CIA biliyor, Birleşik Devletler Hükümeti biliyor, Fransa Hükümeti biliyor, herkes biliyor. Bunu herkes biliyor. Bunun dışındaki herşey, Birleşik Devletlerin inayetiyle, Fransa, Fas ve Mısırın işe karışmasını haklı göstermek için söylenen yalanlardır — Birleşik Devletlerin inayetiyle! Fransız lojistik desteğiyle Fas'tan, Mısır'dan bu ülkelerden Zaire'ye asker gönderilmiştir.

Angola'dan askeri personeli çekme programımızı bu yüzden durdurduk: çünkü, bütün bunların ardında, Angola'ya karşı bir saldırı planının hazırlanmakta olduğunu sanmak için yeterinden fazla nedenimiz vardı.

Gazeteci: Afrika seyahatinizi niçin yaptınız?

Başkumandan Fidel Castro: Seyahat özgürlüğüm yok mu benim?

Gazeteci: Evet, ama niçin, ve neden özellikle o zaman yaptınız acaba?

Başkumandan Fidel Castro: Bakın, Afrika'da, bizi ülkelerini ziyarete çağırmış olan pek çok dostumuz var. Çoğuna çağrılarına uyacağımızı söyledik. Birçok ülkede çalışan teknisyenlerimiz var. Benim gezim, yapılan çağrılara uyarak bu hükümetlerle olan ilişkilerimizi geliştirmek için yapılmıştı; Küba'lı teknisyenleri ziyaret etmek için; ve Afrika'nın sorunlarını doğrudan doğruya, bizzat anlamak için.

Ve gittiğime pişman değilim. O geziyi yaptığıma memnunum.

Gazeteci: Porto Rico'da siyasal koşulları değiştirip sosyalist olmak isteyen güçler olsa, oraya diplomatik ya da başka nitelikte danışmanlar gönderir misiniz?

Başkumandan Fidel Castro: Porto Rico bağımsız bir devlet olacaksa, bizden danışman göndermemizi isterse rahatça, haklı olarak gönderirdik — kabul ederlerse. Yasal hükümetleri olan ülkelere danışman gönderdik. Porto Rico'da durum böyle değil, çünkü bağımsız bir devlet değil.

Gazeteci: Bağımsızlıklarını gerçekleştirmede onlara yardımcı oluyor musunuz?

Başkumandan Fidel Castro: Bakın, Porto Rico'nun durumunda da, ötekilerde olduğu gibi, bağımsızlığın sağlanması, her şeyden önce, o ülkenin kendi halkının işidir.

Ancak, şimdi madem ki Porto Rico konusunu açtınız, şunu belirtmek isterim — Küba'ya karşı düşmanlığı sürdürmek için her zaman bir bahane vardır — Porto Rico ile Küba arasında ta bizim bağımsızlığımızdan öncelere bile dayanan bağlar vardır.

Küba Devrimci Partisi, Marti tarafından kurulan bağımsızlık partisi, hem Küba adına, hem de Porto Rico adına savaşmıştır.

Tarihsel olarak, Küba, daima Porto Rico ya siyasal ve moral destek olmuştur -- daima. Ben daha üniversite öğrencisiyken, Porto Rico Bağımsızlık Komitesi üyesiydim.

Hatta, birgün, Havana'nın eski bölgesinde, ABD konsolosluğu önünde, Porto Rico'nun bağımsızlığını desteklemek üzere yapılan bir gösteriye katıldığım için polis beni dövdü. Porto Rico'lu yurtseverlerin lideri olan Albizu Campos'un önderlik ettiği ayaklanma sırasındaydı bu.

Şunu da belirtmek isterim ki, Küba'lı üniversite öğrencileri, Porto Rico'lulara, bağımsızlık mücadelelerinde siyasal ve moral destek olmuşlardır. Siyasal ve moral destek. Kimse Küba'yı şiddet eylemlerini teşvik etmekle suçlayamaz; hiç kimse, Küba'yı, Porto Rico'daki şiddet eylemlerine katılmakla, ya da Porto Rico'da şiddet olaylarını kışkırtmakla suçlayamaz. Biz, Porto Rico'lulara siyasal ve moral destek sağladık. Bunu yapmamak sahtekarlık olurdu.

Porto Rico'luların çoğunluğunun bağımsızlık istemediğini söyleyen ABD yurttaşları var.

Birleşik Devletler'de, 20 ya da 30 yıl önce, Birleşik Devletlerin bağımsız olmasını istemeyen çok kişi vardı.

Gazeteci: O devrimi yaptığımıza pişman edeceksiniz beni.

Başkumandan Fidel Castro: Yok, elbette hayır. Sizin bağımsızlığınızdan çok hoşnutuz, ve Washington ve Lincoln'un hayranlarıyız.

Şimdi, öyleyse, çoğu Porto Rico'lular sorunun tam olarak bilincinde olmayabilirler, ama Porto Rico'nun, Birleşik Devletlerin bir sömürgesi olduğu, ve siyasal, ekonomik ve kültürel olarak Birleşik Devletlerin egemenliği altında bulunduğu kuşkusuz.

Birleşik Devletlere karşı hiç bir zaman şiddet (eylemi) yapmadık, ya da böyle bir eylemi teşvik etmedik.

Porto Rico'lu yurtseverlere gösterdiğimiz destek siyasal ve moral destektir, ve bu konuda söyleyebileceğim bir başka şey de şu: ülkesinin bağımsızlığını isteyen tek bir Porto Rico'lu — tek bir Porto Rico'lu! — bile olsa, ona moral ve siyasal destek mi sağlamak bizim görevimizdir. Eğer tek bir kişinin olmadığı bir gün gelirse, Porto Rico'ya karşı görevlerimiz var olmaktan çıkar.

Gazeteci: Şimdi nasıl destekliyorsunuz, siyasal olarak mı, moral destek mi, Porto Rico'nun bağımsızlığını yani?

Başkumandan Fidel Castro: Dayanışma mitingleri, uluslararası mitingler düzenliyoruz, ve Birleşmiş Milletlerde onları destekliyoruz.

Gazeteci: Orada danışmanlarınız var mı?

Başkumandan Fidel Castro: Orada? Hayır, elbet yok.

Gazeteci: Gene biraz Afrika'ya dönmek istiyorum. Orada bulunmayı kendinize hak görüyorsanız, bizim de orada bulunmaya hakkımız var mı kanınızca?

Başkumandan Fidel Castro: Hayır, bizim hakkımız yok. Bizim oraya gitmemizi talep etmek hakkına sahip olan, hükümetlerdir, biz değil.

Şunu da açıklamak isterim, şunun da anlaşılmasını isterim ki, bizim orada tek bir bankamız, tek bir madenimiz, tek bir dönüm toprağımız, tek bir petrol kuyumuz, tek bir fabrikamız, hiç, hiç bir şeyimiz yok.

Ve size şunu da söylemek isterim ki, Afrika'ya yaptığımız sivil yardım, ve askeri danışmanların bütün masrafları bize aittir.

Gazeteci: Çin'i Küba'nın dostu olarak mı, düşmanı olarak mı görüyorsunuz.

Başkumandan Fidel Castro: Çin'i Birleşik Devletlerin iyi bir müttefiki olarak görüyorum.

Gazeteci: Bu, onu, Küba'nın düşmanı yapar mı?

Başkumandan Fidel Castro: Eh, Birleşik Devletler ne kadar Küba'nın düşmanıysa, o da aynı. Çin'le güzel bir diplomatik iş yaptınız; Bütün temel konularda onu yanınıza aldınız. NATO'yu destekliyorlar, sizin gibi Mobutu'yu destekliyorlar; sizin gibi Pinochet'yi destekliyorlar, aynı sizin gibi dünyadaki her reaksiyoner hükümeti destekliyorlar. Şu işe bakın!

Gazeteci: Hayır, hayır, hayır; Birleşmiş Milletlerde, ABD gibi oy vermiyorlar.

Başkumandan Fidel Castro: Tamam, ama tüm öteki konularda aynı görüşte olduğunuz sürece Birleşmiş Milletlerde ayrılıklarınızın bulunmasının ne önemi var?

Siz de benim kadar biliyorsunuz bunu, ayrıca, durumdan çok hoşnutsunuz. Öyle mi, değil mi? Çin'den hoşnut musunuz, değil misiniz?

Gazeteci: Sizinle ilişki kurmaktan nasıl hoşnut olacaksak, Çin'le yeni ilişkiler kurduğumuza da öyle memnunuz.

Başkumandan Fidel Castro: Evet, ama biz Çinliler gibi davranmazdık.

Eğer, ben, Birleşik Devletlere, abluka kaldırılır, ve ilişkiler kurulursa, Çinliler'in yaptığını yapacağımıza ve Birleşik Devletlerin Müttefiki olacağımıza söz verirsem, çok büyük bir yalan olur bu, korkunç bir hilekarlık olur. Böyle bir şey söyleyemem.

Biz, sosyalist olmaya devam edeceğiz; komünist olmaya devam edeceğiz, enternasyonalist olmaya de-

vam edeceğiz; ve Sovyetler Birliğinin dostu olmaya devam edeceğiz.

Gazeteci: Çin'in de.

Başkumandan Fidel Castro: Hayır; Çin sosyalist ama enternasyonalist değil.

Gazeteci: Sizin Sovyetler Birliğine bağlılığınızdan çok daha az bağlıyız biz Çin'e. Çin kendisini bizim müttefikimiz olarak görmüyor.

Başkumandan Fidel Castro: Ne dediniz? Bir daha söyleyin? Biz bağlıyız mı diyorsunuz?

Gazeteci: Bizim Çin'le ilişkimiz üzerine düşündüklerinizi çok şaşırtıcı ve nerdeyse çok yüzeysel buluyorum. Çin kendini bizim müttefikimiz olarak görmüyor; ilişkilerimizi normalleştirmeye daha yeni başlıyoruz; Daha diplomatik ilişkimiz bile yok; Tayvan konusunda aynı görüşte değiliz; hükümet sistemlerimiz tümüyle ayrı.

Kuşkusuz, Çin'le, sizin Sovyetler Birliğiyle olan ilişkilerinizin aynı ilişkileri kurmanın anlamı olmadığı görüşündeyiz.

Başkumandan Fidel Castro: Hayır, hayır, elbette olmaz.

Sovyetler Birliğiyle enternasyonalist ilişkilerimiz var, oysa Çinin, Birleşik Devletlerle reaksiyoner ilişkileri var.

Bir sorun var: siz Pinochet'yi yarattınız, Çin, Pinochet'yi destekliyor; FNLA'yı ve Holden Roberto'yu yarattınız, ve Çin FNLA ve Holden Roberto'yu destekliyor; siz Mobutu'yu yarattınız, ve Çin Mobutu'yu destekliyor. NATO'yu yarattınız... Değil mi?

Gazeteci: Çin NATO'yu desteklemiyor.

Başkumandan Fidel Castro: Çin NATO'yu destekliyor. Çin, İngiltere Muhafazakâr Partisini destekliyor, onun üyelerini ülkesinde ağırlıyor; Çin, FRG reaksiyoner güçlerini destekliyor. Bazı ciddi şeyler söylüyorum. Çin gizli istihbaratı, Fransa gizli istihbaratı FRG ile İngiltere ve Birleşik Devletler gizli istihbaratıyla Paris'te buluşuyor.

Çin, Guantana, o deniz üssünün kaldırılmasına karşı. Küba'ya saldırmak için, Çin de Birleşik Devletlerin kullandığı savların aynını kullanıyor. Bu Çin liderlerinden bazıları, Dörtlü'yü oluşturma gerekçesiyle kovulacak mı bilmiyorum. Çin konusunda bazı şeyler var ki anlamıyorum. Mao Tse-tung'un dulu ve daha üç kişi Çin'de ters giden her şeyden sorumlu tutuluyorlar, ama bu şeyler on yılı aşkın süredir olagelmekte. Şimdiki Çin liderliğini savaşmakta oldukları şeyleri, Mao'nun karısı ve bir grup işbirlikçisi yapabiliyorsa, Mao Tse-tung ne biçim dehaydı, ne biçim bir tanrı ve ne biçim bir devrimciydi? Kanım şudur ki, Çin sizin en iyi müttefiklerinizden biri.

Gazeteci: Yani Çin, Birleşik Devletlerin cebinde mi diyorsunuz?

Başkumandan Fidel Castro: Çin'in Birleşik Devletlerin cebinde olduğunu söyleyemem, çünkü Çin, bir cebe sığmayacak kadar büyük. Pinochet, Somoza ve Çan-Kay-Şek'in mirasçıları Birleşik Devletlerin cebine sığabilir, ama Çin çok büyük, cebe sığmaz. Onu söylemiyorum. Şimdiki durumda, Çin'in, Birleşik Devletlerin en iyi müttefiklerinden biri olduğunu söylüyorum.

Gazeteci: Mao-Tse-tung'un gerçek bir devrimci olduğu kanısında mısınız?

Başkumandan Fidel Castro: Evet. İçtenlikle söyleyebilirim ki, gerçek bir devrimci liderdi Mao; Bü-

yük bir devrim yaptığı kanısındayım; Hayatının belli zamanlarında, çok parlak fikirleri olduğu kanısındayım. İktidara geldi; kişilerin mitleşmesi olgusu gelişti; Mao bir tanrı olarak görüldü; ve sonunda, öyle çok yanlışlar yaptı ki, bunlar, hayatını lekeledi.

Çin'de gerçek bir devrim oldu, köklü bir devrim. Çin halkı, olağanüstü bir halk — kahraman, fedakar, çalışkan. Çok büyük meziyetleri var, ama kanımca. Mao Tse-tung, kafasıyla yaptığını uzun süre ayaklarıyla yıktı. Buna inanıyorum. Günün birinde, Çin halkı, ve Çin Komünist Partisi bunu anlayacaktır. Zaman meselesi.

Bu konudaki naçiz görüşüm budur.

Gazeteci: Şimdi Çin'in gerçek bir sosyalist ülke olduğu görüşünde misiniz?

Başkumandan Fidel Castro: Evet, Çin'in bir sosyalist ülke olduğu kanısındayım, çünkü büyük toprak sahipleri ya da kapitalistler yok orda. Çin'in paradoksu şudur ki, devrimci bir iç politika izlerken, enternasyonel devrimci hareketine ihanet niteliği taşıyan bir dış politika izliyor; ama bu, dahili temelden yoksun olduğu için, diyelim, sürecin deformasyonu çok uzun sürmeyecektir; buna eminim.

Gazeteci: Bunu yıkmak için Mao ne yaptı sizce? Yanlışları nelerdi?

Başkumandan Fidel Castro: Her şeyden önce, kanımca kişilerin mitleştirilmesi Çin Komünist partisini yıktı. En iyi Parti militanlarının harcanmasına yol açan bir vatan hainleri avcılığına girişti, kendisinin tanrılaştırılmasına gözyumdu ve halkların devrimci dayanışmasına ihanet etti. Bu, kanımca, Mao'nun büyük suçuydu. Ona yakıştıramadığım... Kanımca büyük yeteneği olan, Çin'i dönüştüren olağanüstü bir adamdı.

Ne oldu? Bu süreçlerde rol alan kişiler, devrimleri kuran kişiler, büyük bir güç elde ederler ve bu iktidarı daha sonra kötüye kullanabilirler.

Bu konuyu daha önce tartıştık. Öyle bir kişi olabilir miyim diye sordunuz bana, çok memnunum ki — memnunluktan da öte, gurur duyuyorum... Çünkü öyle bir kişi olmadığımı ve hiç bir zaman olamayacağımı biliyorum. Devrim yapanlar, büyük kişisel iktidar sağlarlar. Ben de büyük kişisel iktidar sağladım, ama onu hiç kötüye kullanmadım, onu (iktidarı) kendi ellerimde tutmadım: dağıttım; devrimci kuruluşlara devrettim.

Gazeteci: Stalin'e ne dersiniz? Lenin'e ne dersiniz? Bir kişi mitleştirmesiydi o. Onlar da birer kahraman, birer mit olmadılar mı?

Başkumandan Fidel Castro: Lenin'i Stalin'le karşılaştıramazsınız. Lenin, her bakımdan olağanüstü bir insandı ve kanımca hayatında tek bir leke yoktur.

Stalin'in de Sovyetler Birliğinin sanayileştirilmesi alanında, Sovyetler Birliğinin liderliğinde, Nazi saldırısının zor günlerinde, büyük meziyetleri, olağanüstü becerileri vardı kuşkusuz.

Bu hünerler kabul edilmek zorundadır, çünkü gerçektirler. Ancak, Stalin döneminde de kişi mitleştirilmesi olgusunun geliştirildiği, ve iktidarın kötüye kullanıldığı da bir gerçektir.

Gazeteci: Birleşik Devletler Tayvan'ı destekliyor; Çin desteklemiyor. Birleşik Devletler İsrail'i destekliyor; Çin desteklemiyor. Birleşik Devletler, Birleşmiş Milletlerde Siyonizme ırkçı bir sözcük olması gerekçesiyle karşı oy kullandı, Çin lehte oy kullandı. Hep aynı amaçlara ya da oylara sahip değiliz.

Başkumandan Fidel Castro: Tamam, Çin'le Birle-

şik Devletler arasında bazı taktiksel ayrılıklar var, ama yalnızca taktiksel. Stratejik olarak, aynı görüştesiniz. Anlaşıyorsunuz Birleşik Devletlerin istekleri karşısında bir lehte, ya da bir aleyhte oy, bir göz boyama gösterisidir. Çin belli bir imajı korumaya çalışmaktadır, ama temel meselede, Sovyetler Birliğine karşı mücadelede Birleşik Devletler ve Çin, büyük müttefiklerdir. Dolayısıyla, bugün, Sovyetler Birliğine karşı Çin mi, yoksa Birleşik Devletler mi daha güçlü savaşıyor, belli değil.

Biz devrimciler için, SSCB, dünyadaki devrimci gelişme hareketinin ana siperidir. İlk sosyalist devlet olmakla bu özelliği kazanmıştır; faşizme karşı mücadeledeki rolüyle ve faşizme karşı savaşta, İkinci Dünya Savaşında yirmi milyon hayatı feda etmesiyle, Küba da dahil olmak üzere dünya devrimci hareketine sağladığı destekle — bu desteği ablukanın sonucu olan zor günlerde ve saldırı tehlikesi dönemlerinde göstermiştir — ve Afrika ve Asya'daki devrimci harekete sağladığı destekle bu nitelemeye hak kazanmıştır. Sovyetler Birliğinde Devrim olmasaydı, Çin Devrimi gerçekleşemezdi.

Bugün, asıl stratejik sorun, Birleşik Devletler'le Çin'in, Sovyetler Birliğine karşı mücadelede müttefik olduklarıdır.

Örneğin, kanımca Carter, askeri bütçeyi çoğaltmakla, NATO'yu desteklemekle NATO'yu bir silahlanma programı yapmaya teşvik etmekle, tehlikeli bir soğuk savaş çıkarma eğiliminde olduğunu ortaya koymakta. Kanımca bugün dünyanın temel sorunlarından biri bu. Bu politikada söz konusu olan riskler çok ciddi, ve Çin bu politikanın lehinde. Dolayısıyla Çin'le Birleşik Devletler arasında taktiksel ayrılıklar olabilir, ama temel meselelerde aynı görüştesiniz.

Gazeteci: Jimmy Carter'ın, Sovyetler Birliğiyle iliş-

kileri özellikle gerginleştirmeye çalıştığı ve — sizin deyişinizle — soğuk bir savaşa yaklaştığı kanısında mısınız?

Başkumandan Fidel Castro: Evet, öyle sanıyorum. Ne yazık ki böyle bir durum var, bu beni üzüyor, ve gerçekten anlamıyorum.

Yani, bunun bilerek ve isteyerek yapıldığını söyleyemem. Belki kendisi, yapmak zorunda olduğu şeyi yapıyor sanmasını sağlayan bir temele dayanarak böyle bir tavır almıştır, ama Sovyetler birliğini çok iyi tanırım, içini dışını bilirim, ve sizin ülkenizi de tanırım. Sovyetler birliğini tanırım, çünkü çeşitli ilişkiler içinde bulunduk onunla — ve Birleşik Devletleri yaptığımız mücadelelerden tanırım. Sovyetler Birliğinin esas amacının silah yarışını durdurmak ve bir detant ve barış havası yaratmak olduğunu biliyorum. Bunu biliyorum, ve Sovyetler Birliği liderliğinin esas amacının bu olduğuna inanıyorum. Gerçekten bir dünya savaşını önlemek istiyorlar. Uluslararası gerilimi azaltma çabasındalar gerçekten. Barış ve barış içinde bir arada var olmayı sağlamak için bir formül bulmaya büyük çaba harcıyorlar. Buna inanıyorum, ama Birleşik Devletlerin bunu anlayıp anlamadığını bilemiyorum.

Gazeteci: Sovyetler Birliğinin Çekoslavakya ve Yugoslavya gibi ülkelerdeki egemenliğini nasıl açıklıyorsunuz? Çekoslavakya'da ayaklanma dedikleri bir olayı Sovyetler Birliğinin bastırmasını nasıl açıklıyorsunuz?

Başkumandan Fidel Castro: Bakın, size bir şey söyleyeyim. Sovyetler Birliğinin bu ülkelerle çok yakın ilişkileri vardır, çünkü onları faşizmden kurtarmak için milyonlarca Sovyet yurttaşı ölmüştür. Savaştan

sonra, soğuk savaşı başlatan Sovyetler Birliği değildi; Churchill ve Birleşik Devletlerdi aslında.

Gazeteci: Churchill ve Birleşik Devletler ne yaptı?

Başkumandan Fidel Castro: Soğuk savaşı başlattı. Tarihe bakacak olursanız, Churchill'in o ünlü konuşmasını, o ünlü olan konuşmasını bulursunuz.

Soğuk savaş başladı. Kanımca son otuz yılda olan şeyler içinde en çılgın olanıydı bu. Tekrar ediyorum, o ülkeleri faşizmden kurtarmak için milyonlarca Sovyet yurttaşı öldü.

Gazeteci: Milyonlarca da Amerikalı öldü.

Başkumandan Fidel Castro: Hayır, bu görüşünüze katılamayacağım için beni hoşgörün. İkinci dünya Savaşında birkaç yüzbin Birleşik Devletler yurttaşı öldü...

Gazeteci: Özür dilerim; belki rakamlarda bir ayrılık olabilir, ama biz de faşizme karşı savaştık ve öldük.

Başkumandan Fidel Castro: Evet, savaştınız, doğru; savaştınız ve öldünüz. Ama şu da unutulmamalıdır ki, Birleşik Devletler, İngiltere ve batı dünyası bir bütün olarak, faşizmin doğmasından sorumludur.

Antikomünizm bayrağını çekti diye Hitler'e gösterdiğiniz desteği ve ona yaptığınız yardımları unutmayın. Unutmayın ki Hitler, elinde antikomünizm bayrağıyla ortaya çıktı. İtalya'da faşizm ve Almanya'da Nazizm böyle gelişti.

Gazeteci: Bu da antidemokratik. Biz Hitleri desteklemedik, Hitler'e karşı savaştık.

Başkumandan Fidel Castro: Güney Afrika'da nasıl büyük paralar harcadınız, yatırımlar yaptınızsa, Hit-

ler'in Almanyasında da öylesine büyük yatırımlar yaptınız. Bu yokumsanamaz; tarihsel bir olgu bu.

Gazeteci: Bütün dünyada yatırımlarımız var; ama Hitler'i ne idealist, ne de siyasal açıdan desteklemedik.

Başkumandan Fidel Castro: Ama ekonomik açıdan desteklediniz, ve Avrupa'da, kapitalist ülkeler, bir antikomünist kalenin büyümesini — Almanya'da bir antikomünist kalenin gelişmesini çok iyi karşıladılar. İkinci Dünya Savaşından sonra, nerde bulsanız orda antikomünist kaleleri inşa ettiniz: Latin Amerika'da, Asya'da...

Gazeteci: Aynı zamanda antidemokratik; yalnız antikomünist değil.

Başkumandan Fidel Castro: Müttefikleriniz, dünyanın en reaksiyoner, en kokuşmuş ve en saldırgan kişileriydi.

Franco'nun müttefikiydiniz, ve Franco faşizmin bir ürünüydü.

Gazeteci: Ama Sovyetler Birliği başlangıçta faşistlerin müttefikiydi sonra değişti ve onlarla savaştı.

Başkumandan Fidel Castro: Sovyetler Birliğinin faşistlerin müttefiki olduğunu kim söylemiş? Başlangıçta, Hitler'in durdurulması gerektiğinde, ve Sovyetler Birliği sözüm ona batı demokrasilerinin — Fransa, İngiltere, Polonya — yanısıra mücadeleye istekli olduğunda, batı ülkeleri Hitler'le buluştular ve Münih Paktını hazırladılar. Hitler'i Sovyetler Birliğine karşı kullanmayı amaçlıyorlardı. Sovyetler Birliği Almanya'yla saldırmazlık paktı imzaladı, çünkü, batı ülkelerinin Hitler'i Sovyetler Birliğine karşı iteleme politikasına yardımcı olamazdı.

Gazeteci: Bunu biz yapsaydık, faşizmin müttefikleri olduğumuzu, ve faşizmi desteklediğimizi söylerdiniz, Sovyetler Birliğine gelince onları hoşgörüyorsunuz.

Başkumandan Fidel Castro: Hayır, Sovyetler Birliği faşizmi hiç bir zaman desteklemedi. Saldırmazlık paktı imzaladı — tıpkı bizim Birleşik Devletlerle yapabileceğimiz gibi.

Bizimle bir saldırmazlık paktı imzalamak ister misiniz? Bir saldırmazlık paktı imzalayabiliriz. Ne dersiniz? Bu durumda ne siz bizi, ne de biz sizi desteklemiş olmayız.

Gazeteci: O anlamda saldırmazlık paktı imzalamak, sırt çevirip devamına izin vermek demektir. Böyle bir şey yapsak siz çok kritik olurdunuz.

Başkumandan Fidel Castro: Kanımca Sovyetler Birliğinin yalnız ABD'nin değil — o dönemde ABD pek araya girmiş değildi — batı Avrupa'daki kapitalizme ve Fransız ve İngiliz emperyalizminin planlarına karşılık olarak, saldırmazlık paktı imzalamaktan başka çaresi yoktu. Bunlar, faşist Almanya'yla SSCB arasında bir savaş çıkartmak istediler.

Söyler misiniz, faşist Almanya neydi? Bir kapitalist ülke değil miydi? Bir tekeller, serbest kuruluşlar ülkesi değil miydi? Değil miydi? Birleşik Devletlerle faşist Almanya'nın ekonomik ve sosyal sistemleri arasındaki belirgin ayrılıklar nelerdir? Hiç fark var mı?

Gazeteci: Bakın, bir ülkede ne zaman kapitalist sistem olsa, onu otomatik olarak mahkum ediyorsunuz. Demokrasiye sahip olan, serbest kuruluşlara inanan, ve insanlara, bireysel özgürlüklerini ve başarılarını sürdürmek ve yaşantılarını bireysel olarak geliştirmek için fırsatlar tanınan, halkın en iyiye varmak için çalışması gereğine inanan bir ülkeyle (öyle bir ülke arasında) dünya kadar fark var.

Ama siz gerçekten Birleşik Devletlerle Nazi Almanyasının aynı olduğu kanısında mısınız?

Başkumandan Fidel Castro: Hayır o kanıda değilim. Aynı kapitalist sisteme, aynı tekeller sistemine sahip olduklarını söyledim.

Gazeteci: Siz de Çin'le aynı sisteme sahipsiniz, ama Çin'i mahkum ediyorsunuz.

Başkumandan Fidel Castro: Evet, doğru, ama bunu yadsımıyorum ki. Sosyalizm yönetimi altında ortak noktalarımız var. Ben yalnız, Çin'in enternasyonalizm davasına ihanet ettiğini söylüyorum. Şimdi, Faşist Almanya'yla Birleşik Devletlerin sistemi aynı, ekonomik ve sosyal düzenleri aynıydı siyasal rejimleri değil. Birleşik Devletlerin bir başkanı, bir Kongresi, Temsilciler Meclisi v.b... ve iki partisi vardı; Almanya'da yalnız bir parti vardı. Ayrılıkların olduğu doğru, ama ekonomik ve sosyal sistemleri tıpatıp aynı; tekellerin ve serbest kuruluşların egemenliği. Bu yadsınamaz.

Gazeteci: Fikirlerimiz ayrı; amaçlarımız ayrı; felsefelerimiz ayrı; temel özgürlük kavramımız ayrı.

Başkumandan Fidel Castro: Evet, doğru.

Gazeteci: Ama, daha önce söylemeye başladığım şeye dönebilir miyiz. Sovyetler Birliğinin, Çekoslavakya, Yugoslavya, Romanya gibi ülkeleri sömürmesi ve Çekoslavakya'da halkın bağımsız olma girişimi ve Sovyetler Birliğinin gelip bu girişimi bastırmasından söz ediyordum.

Başkumandan Fidel Castro: Bir televizyon konuşmasında, bu ülkelerin bağımsız olduğunu söyleyen Ford muydu neydi...

Gazeteci: Bir yanlış yaptı ve düzeltti. Haydi, haydi, onu öyle kabul edemeyecek kadar zekisiniz.

Başkumandan Fidel Castro: O ülkelerle ilişki içindeyim ve onlar, Sovyetler Birliğiyle ekonomik, siyasal ve ideolojik alanlarda çok yakın ilişki içindeler. Rahatça söyleyebilirim ki bu ülkeler tamamen bağımsızdır. Siz ona sömürge diyorsunuz, ama yaratılan şey, o ülkeler arasında bir çeşit birliktir.

Şimdi, öyleyse Çekoslavakya'daki olayları kim çıkardı? İki şey: —liderliği ele geçiren bir grup oportunistin becerisiyle— kuşkusuz yanlışlıkla siyasal liderlik, ve batıdan gelen bir suikast.

Elbet, Sovyetler Birliği, yeni bir Münih'e meydan veremezdi, gayet basit. Benim görüşüm bu.

Gazeteci: Biz onu çok değişik görüyoruz.

Başkumandan Fidel Castro: İki ayrı değişik açıdan görüyoruz.

Gazeteci: Hepimiz kendi tarihimizi yazıyoruz.

Başkumandan Fidel Castro: Eh, ama, geçen sefer Çekoslavakya Münih'in bir kurbanıydı, bu kez olmadı.

Çekoslavakya'yı iki kez ziyaret ettim. Halkla görüştüm, size kesinlikle söyleyebilirim ki, büyük bir çoğunluk sosyalizmi destekliyor, büyük çoğunluk Partiyi destekliyor ve Çekoslavakya'daki siyasal koşullar harikulade.

Daha dört yıl önce gördüğüm buydu.

Evet, bazı muhalifler var; o tür insanlar var orda, ama küçük bir azınlık, çalışmaları batı basını tarafından büyütülen önemsiz bir azınlık.

Gazeteci: Sizce Rusya özgür bir ülke mi?

Başkumandan Fidel Castro: Bence en özgür ülke, gerçi, siz Birleşik Devletlerdekiler bunu anlayamazsınız, çünkü tümüyle ayrı kavramlara sahipsiniz. Kavrayışınız değişik. Bu konuda görüş birliğine varamayız, gelin iş olsun diye konuşmayalım.

Gazeteci: Ama entellektüeller konusunda ne diyorsunuz?

Başkumandan Fidel Castro: Size bu konuda bir şey soracağım...

Gazeteci: Hayır, sıra bende, benim soruma cevap verin.

Başkumandan Fidel Castro: Hayır, hayır, yalnızca bir şey. Özgür olmayan bir ülke halkının, kendi ülkesini savunmak ve faşizme karşı savaşmak için yirmi milyon insanı feda edebileceğini düşünmek olası mı?

Birleşik Devletlerde ne kadar özgürlük olduğunu anlamak için ABD'de de benzer bir test uygulamak gerek.

Gazeteci: Feda ettik. Biz de o kadar insan kaybettik, ama kendimize göre, biz de o kadar riske girdik ve yalnız bu da değil, bizim kıtamız değildi, ve biz faşizme karşı savaştık.

Ama günümüze dönebilir miyiz?

Sovyetler Birliğindeki entellektüel, yazarlar, sanatçıların çoğu, entellektüel özgürlüklerinin kısıtlandığı üzerine bütün dünyaya yakındılar. Bu konuda pek çok kitap yazıldı; bu kitaplar ABD ya da CIA tarafından yazılmadı. Özgürlükleri, entellektüel özgürlükleri sınırlı diye bütün dünya ülkelerinde (Sovyetler Birliğini) protesto ettiler. Bunu nasıl açıklarsınız?

Başkumandan Fidel Castro: Bir kere, Sovyetler Birliğinin «entellektüelleri» sözünüze karşıyım. Sovyet-

ler birliğinde, pek çok entellektüel, yazar sanatçı tanıyorum, ve bunların büyük çoğunluğu sovyet iktidarını ve Sovyetler Birliği Komünist Partisini desteklıyorlar. Bu konuda Batıdan büyük teşvik gören bir azınlık var. Genellikle Batı, sıradan bir entellektüeli uluslararası kahraman yapıyor. Siz bunu anlamıyorsunuz, ama bu böyle.

Gazeteci: Soljenitzin sıradan bir entellektüel mi sizce?

Başkumandan Fidel Castro: Belki çok subjektif oluyorum ama, yazılarını beğenmiyorum. Teknik açıdan sıradan bir adam değil belki, ama siyasal açıdan öyle.

Unutmayın ki, bu kişilerden bazıları, Sovyetler Birliğinden çıktıktan sonra faşizmi bile savundular. Muhalif denen bazıları, Batıya vardıklarında Hitler'i bile haklı gördüler. Bunlar unutulmamalı, çünkü gerçektir. Bazen, bir suçluyu bile uluslararası bir kahramana döndürüyorsunuz; yani, batı basını bunu yapıyor demek istiyorum.

Evet, aynı görüşte olmayan önemsiz bir azınlık olabilir, ama on milyonlarca Sovyet işçi ve çiftçileri — Sovyetler Birliğinin asıl özü — yanında bunların ne önemi olabilir? Siz, soyutlanmış dört kedinin(*) aktivitesini, koskoca bir Sovyetler Birliği gerçekliğiyle karıştırmak yanlışını yapıyorsunuz.

Bir Sovyet işçisinden, bir işçi kahramanından, Sovyet köylüsünden ya da bilim adamından söz etmiyorsunuz hiç. Sovyetler Birliğindeki üç, ya da dört muhaliften söz ediyorsunuz.

Gazeteci: Sanırım muhaliflerin ya da kedilerin sayısı üç, dörtten fazla.

(*) Kedi: Bir avuç insan, İspanyolca.

Başkumandan Fidel Castro: Onları kahraman yapıyorsunuz, Carter da buyur ediyor.

Gazeteci: Ford. buyur etmedi, öyleyse siz...

Başkumandan Fidel Castro: Size bir soru soracağım. Neden Carter, Sovyetler Birliğinin emekçi kahramanlarını kabul etmiyor?

Gazeteci: Kuşkusuz kabul ederdi ama...

Başkumandan Fidel Castro: Ya da Sovyetler Birliğinden gelen seçkin bir çiftçi ya da bilim adamı? Neden yalnız muhaliflerle buluşuyor?

Gazeteci: Bu doğru değil. Sovyet işçileri geliyor, her zaman için Sovyet ziyaretçilerimiz var.

Başkumandan Fidel Castro: Ama Carter onlarla görüşmüyor.

Gazeteci: Eh, Carter herkesle görüşmez; Siz de herkesle görüşmezsiniz; Brejnev de herkesle görüşmez.

Başkumandan Fidel Castro: Hayır, reaksiyonerlerle görüşmüyorum; Ben reaksiyonerleri buyur etmem. Devrimcilerle görüşüyorum. Ama Carter hiç bir devrimciyle görüşmüyor, reaksiyonerlerle görüşüyor.

Gazeteci: Diyelim — sizin deyişinizle — dört kedi var, ya da dört muhalif, ya da 24 ya da 54.

Başkumandan Fidel Castro: Ya da hatta 240 — bir milyon Sovyet vatandaşı başına bir kişi.

Gazeteci: Rusya güvenliyse, sistem öylesine iyiyse, neden bu dört muhalifi, bu dört kediyi hoş karşılamıyor? Biz ülkemizde muhalifleri hoş görüyoruz. İs-

temeye biliriz, ama hapsetmiyoruz onları; kamplara koymuyoruz. Yazıyorlar; konuşuyorlar.

Başkumandan Fidel Castro: Sovyetler Birliğinin Sovyet iktidarına karşı hareket yürütenler dışında muhalifleri tutukladığına inanmıyorum.

Hem, o muhalifler Birleşik Devletlerin büyük müttefiki. Neden düşmanımın müttefikini hoş göreyim? Siz istiyorsanız, buyrun, ama biz hoş görmeyiz.

Gazeteci: Bağımsız olduğunuzu söylüyorsunuz... Sovyetler Birliğinden bağımsız mısınız?

Başkumandan Fidel Castro: Belki de değilizdir: belki de Sovyetler Birliğinin bir eyaletiyizdir.

Gazeteci: Öyle mi? Ne diyorsunuz?

Başkumandan Fidel Castro: Bak, şu meseleyi aydınlatalım aramızda. Dilerdim ki hiç bir bağımsız devlet olmasın. Dilerim tek bir sınır bile olmasın ve bütün insanlık tek bir aile olsun — insanın insanı sömürmediği gerçek bir eşitlik içinde ve sömüren ve sömürülen sınıfların bulunmadığı tek bir sosyalist aile! Bu benim idealim.

Biz, bağımsız ve egemen bir devletiz ve siz de bunu çok iyi biliyorsunuz; Carter biliyor; CIA biliyor; ve Birleşik Devletlerde aklı başında olan herkes biliyor.

Kimi zaman, aldatılan büyük sayıda insan, bizim bir uydu falan olduğumuzu sanabilir. Ancak, size şunu söyleyeyim biz Komünistiz, biz, enternasyonalistiz, ve idealimiz, tek bir insanlık ailesi, tek bir ulus kurmaktır. Gün gelecek, bunu başaracağız.

Gazeteci: Sosyalist aile.

Başkumandan Fidel Castro: Sosyalist olmak zorunda, çünkü böyle bir şeyi kapitalizm yönetiminde ger-

çekleştirmek çok güç olurdu. Dünya çapında bir kapitalist toplum daha önce var oldu.

Gazeteci: Neden siz kendi hayatınızı ve biz kendi hayatımızı yaşamayalım? Neden bütün dünya da sizin gibi sosyalist olsun?

Başkumandan Fidel Castro: Başkalarının kendi hayatlarını yaşayamayacağını söylemiyorum. İsteğim bu zaten: herkes kendi hayatını yaşasın ve bütün insanlık...

Gazeteci: Dünyanın tek bir topluluk, bir sosyalist topluluk olmasını istediğinizi söylüyorsunuz.

Başkumandan Fidel Castro: Çünkü bunun kapitalist yönetim sistemi altında gerçekleşmesi olanaksız gibi geliyor bana, anlıyor musunuz? Çünkü, insanlık nasıl başka insanların sömürülmesine dayanan bir sistem içinde yaşamaya razı olabilir? İnsanlık nasıl olur da milyonerlerle dilencilerden oluşan, siyahların ve kadınların ırk ve cins ayrımı altında ezildiği bir toplumda yaşamayı kabul edebilir? İdealimin ne olduğunu söyledim size, ama hiç bir şekilde, bu ideali ben gerçekleştirecek değilim, ya da özellikle şu ya da bu yapacaktır demiyorum.

Ancak, bu gezegenden gidemeyeceğimiz saptanmıştır.

Benim görüşüme göre, nasyonalizm, tarihteki rolünü oynamıştır, ama geçmişin klan dönemine kıyasla milliyetçilik nedir ki? Önce, klanlar oldu, sonra uluslar gelişti. Biz şimdi kabileciliği nasıl görüyorsak, gün gelecek, milliyetçiliği öyle göreceğiz. Bir gün, sınırlar ortadan kalkmak zorunda kalacak.

Gazeteci: Gerçekten, bütün dünyanın, bildiğimiz bu dünyanın tam bir birlik içinde, tek bir sistem ve

eksiksiz bir barış içinde yaşayacağı günün geleceği inancında mısınız? Tarih boyunca böyle bir şey olmadı.

Başkumandan Fidel Castro: Ama insanlık tarihinde, içinde bulunduğumuz koşullar daha önce hiç var olmadı. Daha önce, Kızılderililer, Avrupalılar ve Afrikalılar birbirini tanımıyordu. Dünya insanları birbirine yaklaştı, insanlık çoğaldı. Kanımca, eğer, insanlık hükümetlerinin çılgınlığından sağ çıkarsa, bir gün, tek bir aile olarak yaşamaktan başka seçenek göremeyecek — çünkü bu gezegenden çıkamayacağız.

Gazeteci: Kim bilir belki de çıkarız.

Başkumandan Fidel Castro: Biliyorum, bilimin bulgularının ışığı altında; ama ayda yaşayamayacağımız saptandı. Gezegenlerde yaptığımız araştırmalar bunu gösterdi. Orda atmosfer yok, oksijen yok. İnsanoğlu Yer gezegeninde oluştu, o koşullar altında yaşayamayız.

Gazeteci: Bu bir CIA tuzağı.

Başkumandan Fidel Castro: En yakın yıldız, dünyadaki en yakın yıldız... Barbara beni şaşırtıyor. (gülme) Dünya'ya en yakın yıldız, dört ışık yılı uzaklıkta, oraya gidemeyiz — bu, bilimsel ve matematiksel olarak gösterildi.

Ayrıca, CIA'sız bir dünya olur bu.

Gazeteci: Dış politikanın hangi alanında, Sovyetler Birliğiyle aynı görüşte olmadığınızı kamuönünde, ya da hatta kişisel olarak açıkladınız?

Başkumandan Fidel Castro: Kamu önünde ya da özel olarak karşı çıktığım durumlar oldu.

Ayrılıklar, kişisel olmamalıdır. Ekim Krizi sırasında görüş ayrılıkları vardı. Ayrılıklar vardı, ama ka-

nımca sosyalist ülkeler arasındaki görüş ayrılıkları, o ülkeler arasında tartışılmalı ve çözülmelidir.

Zaman zaman Sovyetler Birliği ile aramızda kamuya da yansıttığımız anlaşmazlıklar oldu. Ama size gerçeği söyleyeyim mi? Kanımca bunlar siyasal olgunluğun eksikliği sonucuydu.

Şimdi, kendimizi çok daha iyi biliyoruz, ve Sovyet yoldaşlarımızı da daha iyi tanıyoruz. O anlaşmazlıklar sırasında büyük sabır gösterdiler bize, yardımlarını sürdürdüler. Bugün, ilişkilerimizin düzeyi çok yüksek. Bir gün ayrılıklar başgösterirse — ki elbet olasıdır — birlikte oturup tartışacağız bunları — kamuya açıklamayacağız, çünkü böyle yapmak sosyalizmin çıkarına olmayacaktır.

Gazeteci: Brejnev üzerine görüşünüz nedir?

Başkumandan Fidel Castro: Brejnev hakkında çok iyi şeyler düşünürüm. Kişisel bir yaklaşımla söz etmeyeceğim ondan. Çok zeki, çok iyi eğitim görmüş, eşsiz nitelikleri olan bir kişi. Ancak, bana göre, Brejnev'in yaptığı en önemli şey, Detant ve barış mücadelesinde oynadığı roldür. Yani, siyasal hayatını buna adadı, Sovyet partisinin başındaki görevini yalnız buna kullandı, Birleşik Devletler ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkileri geliştirmek ve savaşı önlemek, barış için yeterli koşulları yaratmaya çabalamakla uğraştı hep. Kanımca bir gün, insanlık bunu dikkate alacak, ve onun hünerlerini kabul edecek.

Ne de olsa, çok zor dönemler yaşandı; Viyetnam' daki savaş, gerilim vb... çok zor günler...

Brejnev'in kendini barış davasına adamış bir adam olduğuna kuşkunuz olmasın. Kanımca bu, onun en büyük tarihsel hüneridir.

Gazeteci: Sovyetler Birliği, Küba'ya para olarak

günde aşağı yukarı bir milyon dolar ve başka alanlarda hemen hemen üç milyon veriyor.

Başkumandan Fidel Castro: Nasıl, nasıl? Kaç milyon? Nerde bu milyonlar?

Gazeteci: Para olarak günde bir milyon ve yardım olarak hemen hemen üç milyon.

Başkumandan Fidel Castro: Bu görüşmenin başlangıcında, Triunvirato kasabasında olanları hatırlattınız bana, sizin ABD'den gelen bir delege olduğunuzu bilmeyen çocuklar, «Fidel, Yankileri ez!» diye bağırmıştı hani. Ben de size bunun eskilere dayanan, eski bir slogan olduğunu anlattım. Şimdi, sizin eski propaganda sloganlarını tekrarladığınızı görmek şaşırttı beni. O ünlü slogan... dört...

Gazeteci: Peki, tamam, düzeltin yanlışımı; doğrusunu öğretin bana. Kaç paralık yardım yapıyorlar size?

Başkumandan Fidel Castro: Cevap vereceğim — izin verirseniz yani.

Sovyetler Birliğinin bize günde dört milyon pesoluk yardım yaptığını belirten o eski slogan hala tekrarlanıyor ve belki de daha çok uzun süre tekrarlanacak.

Ama bakın, Sovyetler Birliği, kuşkusuz bize çok büyük ölçüde yardım yaptı. Petrol şirketleri bize mal vermeyi durdurduklarında, petrol gönderdi; Birleşik Devletler şeker kotasını kestiğinde, şekerimizi aldı; Birleşik Devletler yiyecek satmayı kestiğinde ve dünyadaki etkinliğini kullanarak bizi tümüyle ablukaya aldığında Sovyetler Birliği bize hammadde, makina, yiyecek ve özellikle ülkemizin ihtiyacı olan yakıtı gönderdi. Birleşik Devletler Giron kuşatmasına hazırlanırken, o karar safhasında bizim için çok önemli olan

yardımı yaptı: silah gönderdi. Ülkemizin güvenliği Birleşik Devletler tarafından tehlikeye sokulduğu bütün bu yıllar boyunca ihtiyacımız olan silahı bize bedelsiz gönderdi. Kuraklık sorunumuz olduğunda, ya da ihracat sorunumuz olduğunda, taahhütlerimizi yerine getiremediğimizde, Sovyetler Birliği, Küba'ya yaptığı ihracat taahhütlerini daima yerine getirmiştir.

Sonra zaman geçti, ve bugün, Sovyetler Birliğine taahhüt ettiğimiz bütün ihracatı gerçekleştirebiliyoruz.

Sovyetler Birliği ve Küba ne sağladı? Ülkemiz için uygun bir değiş-tokuş sağladık.

Madenlerimize ve şekerimize uygun fiyat ödüyor ve Küba'ya sattığı mallardan uygun fiyat alıyor. Yani, tümüyle kusursuz bir ticari alış veriş sağladık — gelişmiş bir ülkeyle gelişmemiş bir ülke arasında olması gereken türden bir alış-veriş, olması gereken bir değiş-tokuş.

Şimdi, eğer Birleşik Devletler, dünyanın gelişmemiş ülkeleriyle, Sovyetler Birliğinin Küba'yla yaptığı türden bir alış-veriş yapsa, ya da Avrupa, gelişmemiş dünyayla, Sovyetler Birliğinin Küba'yla yaptığı gibi ticaret yapsa, azgelişmişlik sorunları çözülmüş olurdu. Gelişmiş bir ülkeyle gelişmemiş bir ülke arasındaki bu adil alış-veriş ilkesine siz üç, dört, on ya da kimbilir kaç milyonluk yardım diyorsunuz.

Gazeteci: Bizim kullandığımız rakamların yanlış olduğunu söylediğinize göre, siz bana bir rakam verebilir misiniz?

Başkumandan Fidel Castro: Size bir rakam vermemi mi istiyorsunuz?

Gazeteci: Evet.

Başkumandan Fidel Castro: Sovyetler Birliği bizim şekeri, libresi 30 sentten alıyor, ve örneğin ge-

çen yıl, petrolü 45 dolardan sattı — yani tonu 50 dolardan az ya da elli dolar civarında, ve yani, dünya fiyatlarının yarısına.

Eğer, Sovyetler Birliğinin Küba'ya sattığı malların fiyatı artarsa, bizim sattığımız şekerin fiyatı da buna göre artacak — bu koşullara bağlı sözleşmeler hazırladık, imzaladık.

Gazeteci: Evet, biliyorum, size yarı fiyatına petrol satıyorlar ve şekeri — ne kadar — piyasa fiyatının iki, üç katına mı alıyorlar?

Başkumandan Fidel Castro: Belli olmaz: Şekerin libresi 60 sente çıktığında, dünya piyasa fiyatından çok daha az ödediler bize. Bu sadece değişmez bir fiyat, belli bir fiyat, gelişmemiş ülkelerin de buna ihtiyacı var.

Gazeteci: Ama ne sorduğumu biliyorsunuz. Ben, günde para olarak bir milyon dolar ve yardım olarak hemen hemen üç milyon dolar rakamlarını kullandım. Bizim ülkemizde doğru olarak kabul edilen rakam bu.

Bizim rakam yanlış olduğuna göre, söyler misiniz. doğru rakam nedir?

Başkumandan Fidel Castro: Hangi rakam?

Gazeteci: Yardım miktarı.

Başkumandan Fidel Castro: Rakam yok, silah yardımı dışında rakam yok. Rakam yok, ama elbet krediler var.

Gazeteci: Yalnız petrol ve şeker mi?

Başkumandan Fidel Castro: Sınai yatırımlar için verilen krediler var elbet, ama ticaretimiz adil fiyatlara dayanır, aşağı yukarı dengeli fiyatlara. Bu böyle. Bizim ürünlerimize uygun fiyat veriyorlar, hepsi bu.

Yani üç, dört, beş ya da yedi milyon hikayesini unutun. Ürünlerimize iyi fiyat veriyorlar, o kadar.

Gazeteci: Şekere uygun fiyat veriyorlar, ve size petrol gönderiyorlar.

Başkumandan Fidel Castro: Şeker, nikel, sattığımız her şeye. Adil fiyat — yalnız petrol değil, bize sağladıkları çok sayıda başka mallara da adil fiyat.

Gazeteci: Ekonominizde yardımcı olarak para vermiyorlar, özel yardım yapmıyorlar mı?

Başkumandan Fidel Castro: Sınai yatırımlar için kredi veriyorlar; bize yardım ediyorlar; silah gönderiyorlar.

Gazeteci: Peki bu ne kadar?

Başkumandan Fidel Castro: Ee, ama bu bir askeri sır.

Gazeteci: Guantanamo. Bizimle normal ilişkilere girmede sizin açınızdan çok önemli bir şey mi bu, yoksa, ikinci derecede bir sorun mu?

Başkumandan Fidel Castro: Guantanamo, askeri olarak, bugün, Birleşik Devletler için değersiz. Birleşik Devletler, bir güç gösterisi olarak bir büyüklük gösterisi olarak elinde tutuyor orayı. Bizim bölgemizin bir kısmını, bugünün nükleer çağında, hiç bir stratejik değeri olmayan bir yeri işgal ediyor.

Orada bulunmaya hakkı yok, çünkü bizim isteğimize karşı bir durum bu. Kanımca, hiç bir kimse, o ülkenin rızası olmadan bir ülkede askeri üs bulunduramaz. Birleşik Devletler zorla orda bulunuyor.

Hiç bir zaman için Guantanamo'yu özel bir sorun haline getirmek ve Guantanamo'nun geri verilmesi için büyük gösteriler yapmadık, çünkü halkımız arasında

sürekli bir huzursuzluk duygusu yaratmayı önlemek istedik. Bu yüzden onu bir kenara attık. Orada bulunmak istiyorlar? Tamam, ama bir gün gitmek zorunda kalacaklar; akla uygun davranmaya başladıkları gün...

Dünya, Guantanamo'dan çok daha geniş, ve büyük. Guantanamo küçücük bir toprak parçası. Eğer, bir gün, ilişkileri normale döndürme görüşmelerine oturursak, elbette, Guantanamo tartışılacak konulardan biri olacaktır. Hangi gün, ya da hangi yıl Guantanamo'dan çıkacakları konusunda bir anlaşmaya varmamız gerek. Cumhuriyete kesin olmayan bir anlaşma empoze ettiler. Yasal bir sözleşmede sınırsız dönem 100 yıl demektir, ve o anlaşmanın 100 yılı yakında, 20 yıl içinde sona erecektir.

Halkımızın isteğine karşı Guantanamo'da bulunmaya Birleşik Devletlerin ne hakkı var? Halkımızın isteğine karşı, bizim bölgemizde bir yeri elinde tutmaya ne hakkı var.

Guantanamo bir kuvvet gösterisidir. Birleşik Devletler zorla orada bulunmaktadır. Guantanamo'yu geri almak için hiç bir zaman kuvvete başvurmadık, başvurmayacağız, çünkü Guantanamo için Birleşik Devletlerle savaşmayacağız. Dünya çok büyük... Dünya'da çok yer var.

Gazeteci: Bugün, Küba'nın ne sorunları var?

Başkumandan Fidel Castro: Pek çok.

Örneğin, sorunlarımızdan biri kuraklıktı. Son üç yıl, çok zorlu yıllardı. Ama bu yıl iyi yağmur yağdı; yeterinden çok yağdı.

Elbet, her gelişmemiş ülkenin karşı karşıya bulunduğu sorunlarla karşı karşıyayız, ama onları çözüyoruz, ve gelişmemizde ilerliyoruz. Dün, buna benzer bir soru sordunuz bana, ben de size en ciddi sorunlarımızdan birinin konut sorunu olduğunu söyledim,

çünkü yapı kaynaklarımızın büyük bir kısmını okullar, hastaneler ve genel sosyal değerleri olan projelere, yollara, tarımsal ve sınai projelere harcadık. Toplu konut sorununu çözmek için, yılda 100.000 konut yapmamız gerekiyor, oysa yalnız 25.000 konut inşa ediyoruz.

Gazeteci: Sizce, —eğer böyle bir şey olduysa— devrim nerede başarısızlığa uğradı?

Başkumandan Fidel Castro: Hiç bir stratejik meselede başarısızlığa uğramadı. Birkaç taktik yanlışlarımız oldu, ama bunlar temel yanlışlar değildi.

Gazeteci: Çok siyasal tutuklu var mı ülkenizde hâlâ?

Başkumandan Fidel Castro: Evet, biraz var.

Gazeteci: Kaç kişi?

Başkumandan Fidel Castro: Şu anda rakam nedir, hatırlamıyorum, ama karşı devrimci çalışmalar nedeniyle tutuklananların büyük bir çoğunluğunun serbest bırakıldığını söyleyebilirim size. Size bir örnek vereyim: Giron'u kuşatan ücretli askerlerin sayısı bin iki yüzdü onları serbest bırakmak için bir ödüllendirme yöntemi geliştirdik, hem karşı devrimci, hem de adi suçluların çalışmasını sağlayan bir proje hazırladık, onlara ücret verdik. Bu planı uygulamaktayız, Küba' daki tutukluların çoğu, hapisanede ya da açık alanlarda çalışıyor, bir işçinin ekonomik haklarına sahip, onlarla aynı ücreti alıyor.

Gazeteci: Yüzlerce tutuklunuz var mıdır dersiniz?

Başkumandan Fidel Castro: Yüzlerceden biraz daha fazla olabilir. Biraz daha fazla olabilir, karşıdevrimci eylemler dolayısıyla iki bin ya da üç bin kişi tutuklu bulunabilir. Mümkündür, ama zaman oldu —

Birleşik Devletlerin Küba'ya karşı eylemlerinin daha yoğun olduğu dönemde — on beş bin kadar tutuklu vardı. O zamanki tutuklu sayısının yüzde yirmisi bugün çıkmış olmalı.

Gazeteci: İki ya da üç bin tutuklu, bir hayli gibi geliyor bana.

Başkumandan Fidel Castro: Ama bunlar siyasal tutuklu değil. Karşıdevrimci, Escambray'de CIA'nın buyruklarıyla silaha sarılanlar, sabotajlar ya da başka suçlar işleyen kişiler.

Gazeteci: Bunlar Küba'lı, değil mi?

Başkumandan Fidel Castro: Eh, evet, Küba'lı, evet. Karşıdevrimci mahpuslarımız, Birleşik Devletlerin eseridir; ABD politikasının sonucudurlar. Kim bu insanları teşvik etti? Kim silahlandırdı? Kim para verdi? Kim örgütledi? Birleşik Devletler.

Gazeteci: İçlerinde bazıları yalnızca size ve sosyalizme karşı olamazlar mı?

Başkumandan Fidel Castro: Evet, karşı olanlar var, ama onları harekete geçiren kim? Küba'da hiç kimse...

Gazeteci: Belki kendi başlarına, kendi düşünceleriyle.

Başkumandan Fidel Castro: Böylelerinin de bulunabileceğini yadsımıyorum. Ama Küba'da hiç kimse, Devrimi, Birleşik Devletlerin desteği olmaksızın devirebileceğini düşünemez. Küba'ya karşı CIA'nın ve ABD'nın geniş çapta çalışmalar yaptığı o yıllardan bu yana 15 bini aşkın karşıdevrimci mahpusu serbest bıraktık — bunu da Carter öyle istedi diye, ya da her hangi biri böyle talep etti diye yapmadık.

Bu durumda, Birleşik Devletler Küba'ya karşı ablukayı sürdürdüğü sürece, bu karşıdevrimci mahpusları serbest bırakabilir miyiz? Hayır. Ciddi suçlar işlemiş olanlar, cezalarını çekmelidir.

Gazeteci: Pekala.

Eğer, biz ambargoyu kaldırırsak, siz bu mahpusları serbest bırakır mısınız?

Başkumandan Fidel Castro: Ben size bir soru sorayım: İlişkileri kurarsak, Birleşik Devletlerde, ırk ayrımı, işsizlik ve ihmalin sonucu olarak suç işlemeye zorlanmış siyah tutukluları serbest bırakır mısınız? Gelin bir anlaşmaya varalım sizinle, gelin bir iş yapalım...

Gazeteci: Onlar o yüzden tutuklu değiller ki?

Başkumandan Fidel Castro: Öyle mi? Peki neden hapisteler? Çaldıkları için mi? Ama niçin çaldılar? Niçin? Çünkü işsizdiler, çünkü eğitim verilmemişti onlara, çünkü ezilmiş ve unutulmuştular. Bu yüzden, gelin bir anlaşmaya varalım. Neden bizden tek taraflı ölçüler almamızı istiyorsunuz? İki taraflı bir mesele bu, istediğiniz anlaşmaya varız. Siz, aç oldukları, işsiz ve yoksul oldukları için hırsızlık yapmak zorunda kalan tutuklularınızı serbest bırakırsanız, biz de karşıdevrimci tutukluları serbest bırakacağız. Gelin bir anlaşmaya varalım. Bir öneri yapacağım: Siz tutuklularınızdan bir kısmını serbest bırakın, biz de aynını yapalım. Anlaşma — ama iki taraflı. Bize tek taraflı koşullar empoze etmeyin, çünkü kabul etmeyiz.

Gazeteci: Böyle bir şey yapmadım. Bana dediniz ki, ambargonuz olduğu sürece o insanları bırakacağımızı mı sanıyorsunuz, dediniz. Bundan çıkan mantıklı sonuç, şu ki, ambargo olmazsa, bu insanları serbest bırakacak mısınız? Fikri ortaya atan kim?

Başkumandan Fidel Castro: Bu konuda ne düşündüğümü söyleyeyim. Kanımca, eğer Küba'yla Birleşik Devletler arasındaki ilişkiler normale döner de, Birleşik devletlerin desteklediği karşıdevrimciler umutlarını yitirirlerse... Abluka nedir? Karşıdevrimin desteklenmesidir. Eğer, abluka kalkar da, ilişkiler normalleşirse, artık Birleşik Devletler karşıdevrimi destekliyor diyemeyiz. Bu durumda, biz, kendi isteğimizle, hiç bir bağlayıcı taahhüt olmaksızın, özgür ve bağımsız bir tavırla, bu konuda uygun gördüğümüz önlemleri alırız ama bir koşulun sonucu olarak değil, bir koşula bağlı olarak değil. Yani, öyleyse, hükümetlerimiz, insanlık için bir şey yapmak isterse — hatta abluka kaldırılmadan bile — gelin bir anlaşmaya varalım, ortak bir anlaşmaya; belli sayıda karşı devrimci serbest bırakılacak, ve Birleşik Devletlerde, sosyal sistemin gereği —açlık ve işsizlik sonucu— suç işlemek zorunda kalan belli sayıda mahpus serbest bırakılacak.

Gazeteci: Başkan Castro, bu vesileyle Amerikan halkına durum üzerine ya da dilediğiniz herhangi bir konuda birkaç söz söylemenizi rica edeceğim, İngilizce lütfen.

Başkumandan Fidel Castro: (İngilizce): Birkaç sözcük, yalnız birkaç sözcük.

Birleşik Devletler halkıyla İngilizce konuşmayı çok isterim, ama özür dilerim, düşündüklerimi tercüme edebilir miyim, bilmiyorum. Düşündüklerimi tercüme edebilir miyim, bilmiyorum.

Onlara açıkça şunu söylemek istiyorum, Birleşik Devletler halkına karşı çok iyi duygularım var. Ne zaman yeni bir Amerikalı tanısam, hep, sizin halkınızı anlamaya yardımcı olacak yeni bir neden görüyorum. Ve sanırım, her seferinde, Amerikalıların, gazetecilerin, işçilerin ve teknisyenlerin çok iyi insanlar

olduğunu görüyorum. Gerçekten, teknikte, bilimde elde ettikleri karşısında Birleşik Devletler halkına hayranlık duyuyorum, onları takdir ediyorum. Çalışkan, açık yürekli ve idealist insanlar. Gerçekten, bunlar benim duygularım, Birleşik Devletler halkına karşı duygularım. Umarım, gelecekte birbirimizi daha iyi anlarız ve dost oluruz.

Gazeteci: İnşallah. Teşekkür ederim.

Başkumandan Fidel Castro: Teşekkür ederim.

YAYINLARI

FİDEL CASTRO
DİYOR Kİ

Fidel Castro diyor ki:

«...şu meseleyi aydınlatalım aramızda. Dilerdim ki hiç bir bağımsız devlet olmasın. Dilerim tek bir sınır bile olmasın ve bütün insanlık tek bir aile olsun — insanın insanı sömürmediği gerçek bir eşitlik içinde ve sömüren ve sömürülen sınıfların bulunmadığı tek bir sosyalist aile! Bu benim idealim.

«...Ancak, size şunu söyleyeyim, biz, Komünistiz, biz, enternasyonalistiz, ve idealimiz, tek bir insanlık ailesi, tek bir ulus kurmaktır. Gün gelecek, bunu başaracağız...»